

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

INFORMACIJA

O UTICAJU RECESIJE NA PRIVREDU FBIH

Sarajevo, juni 2010. godine

**Obrađivač:
Federalni zavod za programiranje razvoja**

SADRŽAJ

UVOD	3
NASTANAK I EFEKTI GLOBALNE FINANSIJSKE KRIZE	3
UTICAJ FINANSIJSKE KRIZE NA PRIVREDU FBIH	4
BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (GDP) FEDERACIJE BIH	5
INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA	8
POTROŠAČKE CIJENE	14
INVESTICIJE	16
ZAPOSLENOST	19
NEZAPOSLENOST	24
PLAĆE	26
TRGOVINA	27
SPOLJNOTRGOVINSKA RAZMJENA	28
JAVNI PRIHODI	37
REGISTAR POSLOVNIH SUBJEKATA	42

UVOD

Informacija o uticaju recesije na razvoj privrede u Federaciji Bosne i Hercegovine urađena je u skladu sa Zaključkom Kolegija premijera Federacije Bosne i Hercegovine održanog 19. maja 2010. godine prilikom razmatranja materijala za 143. sjednicu Vlade Federacije Bosne i Hercegovine. Pomenutim zaključkom zadužen je Federalni zavod za programiranje razvoja da pripremi i Vladi Federacije Bosne i Hercegovine dostavi cjelovitu Informaciju o uticaju recesije na razvoj privrede u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Informacija je bazirana prvenstveno na statističkim podacima, a korištena su saznanja i informacije iz drugih izvora (Federalni zavod za statistiku, Centralna banka BiH).

U ovoj informaciji dat je u kraćim crtama uticaj recesije na industriju, trgovinu, zapošljavanje, plaće, cijene, javne prihode, investicije, bankarski sektor, spoljnotrgovinsku razmjenu, direktna strana ulaganja i bruto domaći proizvod (GDP).

NASTANAK I EFEKTI GLOBALNE FINANSIJSKE KRIZE

Prvi znaci globalne krize javili su se na finansijskim tržištima SAD i bili su izazvani uključivanjem obveznica hipotekarnih kredita na tržištu kapitala, tj. berzama. Pojava i uključivanje vrijednosnih papira stambenih kredita podržanih hipotekarnim protokom novca u vrijednosti od nekoliko milijardi dolara koji nisu imali kvalitetno pokriće, izazvali su lančanu reakciju, ili kako se to obično kaže domino efekat.

Na taj način se finansijska kriza iz SAD preselila i u evropske finansijske institucije koje su prisutne u SAD.

Jednom izazvana reakcija u sferi hipotekarnih obveznica brzo se prenjela i u sektoru ostalih instrumenata tržišta kapitala. Samo njujorška berza svaki dan trguje sa preko hiljadu vrsta vrijednosnih papira. Kada se to dogodilo, udar se dalje produbio i dostigao planetarne razmjere pa je tako zahvatio i zemlje u tranziciji u koje spada i Bosna i Hercegovina.

Prve posljedice krize u SAD bile su nemogućnost kreditora da naplate svoja potraživanja što je dovelo do pada cijena nekretnina. Ispostavilo se da obezbjeđenja kredita nisu bila dovoljna da adekvatno zaštite povjerioce. Dalji razvoj događaja pokazao je da su zajmodavci sistemski potcijenili značaj kvaliteta obezbjeđenja, dajući kredite (i to ne samo za nabavku nekretnina) bez dovoljnih garancija. Došlo je do gubitaka na strani povjerilaca pri čemu nisu bile pogođene samo banke već i razni investicioni i drugi fondovi koji su se bavili plasmanom sredstava.

Ovo se dalje prenijelo i na sitne pojedinačne ulagače koji su svoja sredstva povjerali profesionalnom menadžmentu, kao i na sve ostale investitore koji su na taj način plasirali svoja sredstva.

Gubici su, razbuktavanjem finansijske krize, postajali sve veći i veći i zahvatali sve više i više učesnika na finansijskom tržištu. Pošto se pokazalo da problem ima sistemski karakter, kriza je postepeno sa finansijskog počela da se preljeva i u realni sektor.

Kriza u realnom sektoru u početku se ispoljila kroz smanjenje tražnje. Pored nemogućnosti naplate potraživanja i iz toga proisteklih gubitaka koji su, sami po sebi, doveli do smanjenja

likvidnosti tržišta, na dalje smanjenje likvidnosti dodatno je uticalo i uvođenje veoma konzervativnog, bolje rečeno restriktivnog pristupa pri davanju novih kredita. Kao posljedica, pored građevinarstva i ostale industrijske grane su se suočile sa smanjenom tražnjom koja je prvo dovela do usporavanja privrednog rasta, a zatim i do recesije. Kao posljedica recesije, u svjetskim okvirima najviše je pogođena proizvodnja automobila koja je u normalnim okolnostima generator proizvodnje u nizu drugih privrednih grana.

Globalna recesija još nije završena, ali su ohrabrujući znakovi da se u razvijenim zemljama već drugi kvartal bilježi postepeni ekonomski oporavak. U SAD je u IV kvartalu 2009. godine zabilježen najveći kvartalni porast u posljednjih šest godina u procentu od 5,7% na godišnjem nivou, što je velikim dijelom posljedica veoma niske baze u 2008. I u zoni eura zabilježen je izvjestan pozitivan ekonomski rast, ali je prisutna neizvjesnost oko održivosti oporavka.

UTICAJ FINANSIJSKE KRIZE NA PRIVREDU FBIH

U bankarskom, odnosno finansijskom sektoru BiH i FBiH nije došlo do inicijalnih gubitaka na način kako je to prethodno opisano, a desili su se u finansijskom sektoru razvijenih zemalja. Naime, ne samo da učesnici na finansijskom tržištu kod nas nisu učestvovali u poslovima sa finansijskim instrumentima sličnim onima koji su bili okidač krize u razvijenim zemljama, već je samo tržište kapitala nedovoljno razvijeno tako da ono nema odlučujući uticaj na kretanje u realnom sektoru.

U dosadašnjem toku ekonomske krize, negativni efekti na BiH i FBiH ogledaju se u slijedećem:

- Kao posljedica nelikvidnosti razvijenih tržišta značajno je smanjen iznos sredstava na raspolaganju za priliv u BiH. Smanjen je priliv kreditnih sredstava koja se usmjeravaju preko banaka koje imaju svoje osnivače u razvijenim zemljama. Strane direktne investicije su smanjene ili usporene, uz prisutan veći oprez stranih investitora pri donošenju odluka o ulaganju sredstava. Smanjen je i priliv po osnovu doznaka građanima iz inostranstva, što negativno utiče na potražnju stanovništva.
- Smanjenje potrošnje (tražnje) u kombinaciji sa generalnim smanjenjem tražnje u inostranstvu direktno utiče na proizvodnju, odnosno rast privrede FBiH.
- Otežan je pristup kreditnim sredstvima komercijalnih banaka zbog pooštrenih kriterija dodjele sredstava,
- Izražen je problem likvidnosti i naplate potraživanja preduzeća,

- Istovremeno, pojačavaju se pritisci stranih proizvođača koji žele da svoje proizvode plasiraju na naše tržište, a što se događa u kombinaciji sa otežanim plasmanom naših proizvoda u inostranstvo (nedavni primjer izvoza mlijeka u Hrvatsku). Na ovaj način, konkurentna sposobnost naše privrede stavljena je na probu u većoj mjeri nego do sada.
- Posljedice svih prethodno navedenih kretanja dovele su do usporavanja ili zaustavljanja rasta privrede sa odgovarajućim uticajem na zaposlenost, životni standard i generalno na cjelokupan život.

Globalna ekonomska kriza značajno je uticala na bosanskohercegovačku ekonomiju, što se u kombinaciji sa dugoročnim strukturalnim problemima i niskom konkurentnošću domaće ekonomije odrazilo na smanjenje svih ključnih ekonomskih indikatora u zemlji. Enorman pad spoljnotrgovinske razmjene, praćen je smanjenjem ukupne industrijske proizvodnje, a metalna, drvna, tekstilna industrija i građevinarstvo su najviše pogođeni.

Analize pokazuju da se najveći negativni uticaj svjetske ekonomske krize (recesije) odrazio na privredu FBiH u 2009. godini. U ovoj godini manje više svi ekonomski pokazatelji bilježe ili pad ili mali rast u odnosu na prethodni period.

BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (GDP) FEDERACIJE BIH

Bruto domaći proizvod predstavlja jedan od najznačajnijih makroekonomskih pokazatelja. U predratnom periodu za obračun društvenog proizvoda, kao općeg pokazatelja razvoja privrede, koristio se koncept materijalne proizvodnje.

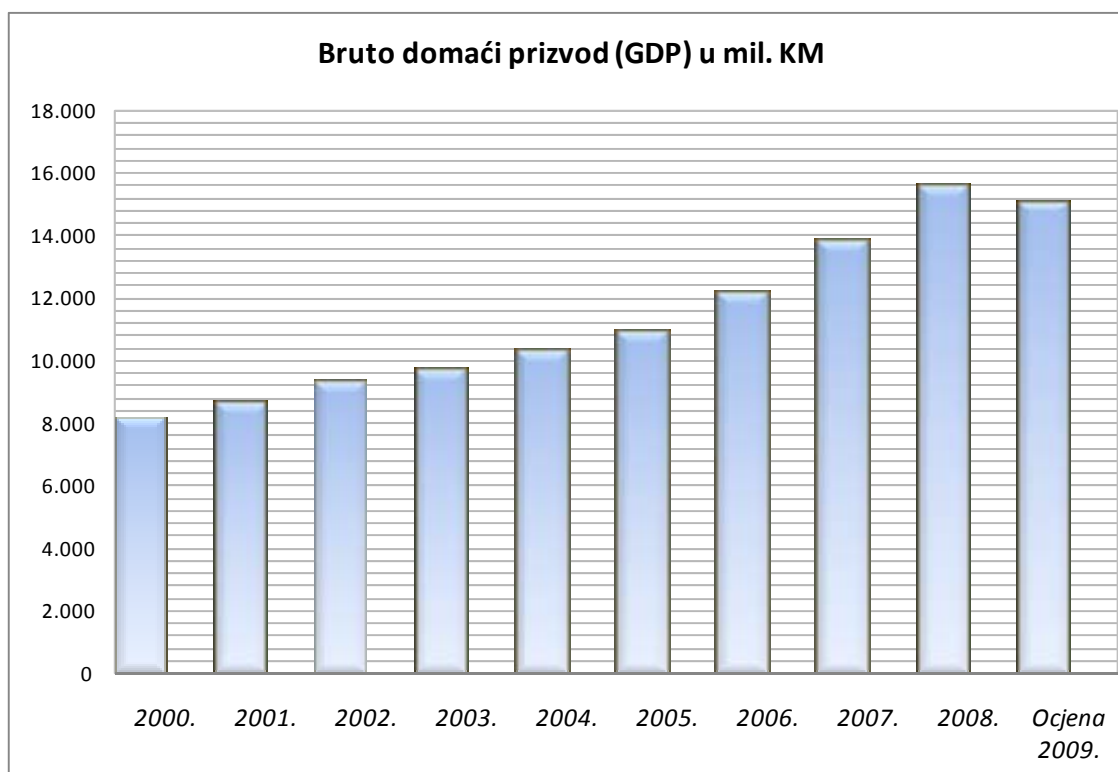
Donošenjem Zakona o klasifikaciji djelatnosti u FBiH u 2007. godini i usvajanjem Standardne klasifikacije djelatnosti u FBiH tzv. slovne klasifikacije početkom 2008. godine, primjenjuje se metodologija nacionalnih računa (SNA)¹. Prema ovoj metodologiji u stvaranju novonastale vrijednosti pored proizvodnih djelatnosti uključuju se i neproizvodne usluge (obrazovanje, zdravstvo, kultura, sport, nauka, organi državne uprave, narodna odbrana, društveno-političke organizacije, usluge finansijskih organizacija, stambene usluge, kao i lične usluge za fizička lica).

U 2007. godini urađena su značajna metodološka poboljšanja u procjeni Bruto domaćeg proizvoda, koja su rezultat uključivanja procjene neobuhvaćenih ekonomskih aktivnosti (siva ekonomija, skrivena odnosno podcijenjena proizvodnja i neformalna proizvodnja), a koje prema SNA-93 ulaze u granicu proizvodnje.

¹ System of National Accounts

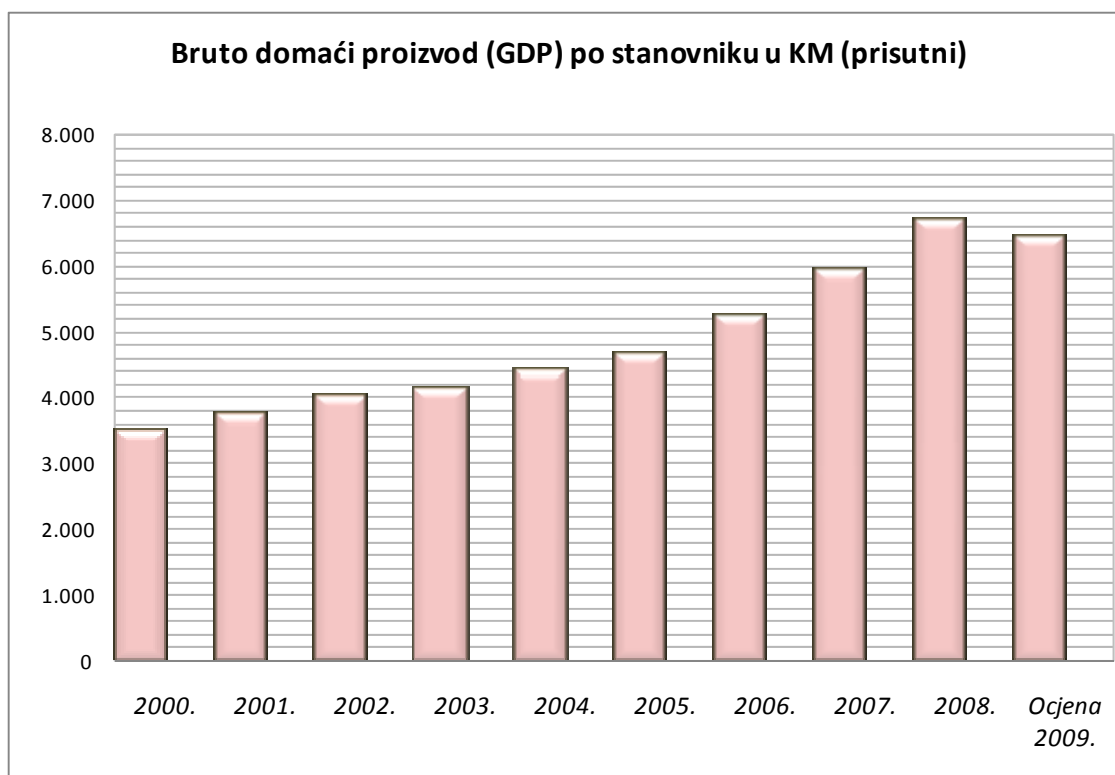
**BRUTO DOMAĆI PROIZVOD
2000. – 2009.**

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	Ocjena 2009.
Ukupno (nominalni) u mil. KM	8.158	8.678	9.342	9.689	10.321	10.916	12.241	13.861	15.632	15.085
Indeksi - nominalni Prethodna godina = 100	-	106,4	107,6	103,7	106,5	105,8	112,1	113,2	112,8	96,5
BDP (GDP) deflator (Prethodna godina = 100)	-	101,8	99,8	100,2	100,0	102,9	105,9	101,9	107,7	99,7
Ukupno (realni) u mil. KM	8.189	8.533	9.088	9.370	9.979	10.258	10.863	12.069	12.636	12.219
Indeksi - realni Prethodna godina = 100	-	104,2	106,5	103,1	106,5	102,8	105,9	111,1	104,7	96,7

**GDP PO STANOVNIKU (prisutno stanovništvo) FEDERACIJE BIH
2000. – 2009.**

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	Ocjena 2009.
Ukupno u hilj. KM	3.529	3.762	4.035	4.174	4.440	4.688	5.265	5.953	6.717	6.483
Indeksi Prethodna godina = 100	-	106,6	107,3	103,4	106,4	105,6	112,3	113,1	112,8	96,5

Bruto domaći proizvod FBiH u 2008. godini iznosio je 15.632 miliona KM ili 6.717 KM po glavi stanovnika. U periodu 2001-2008. zabilježen je prosječan rast BDP u procentu od 8,5%. S obzirom da će zvanični statistički podaci o BDP-u za 2009. biti objavljeni tek u augustu 2010. godine, FZZPR je izvršio procjenu BDP-a za 2009. godinu.

Prema ocjeni Federalnog zavoda za programiranje razvoja, očekuje se pad bruto domaćeg proizvoda u 2009. godini u procentu od 3,5% odnosno iznositi će oko 15.085 miliona KM ili 6.483 KM po glavi stanovnika.

Slične procjene za BiH su dali i Svjetska banka i Direkcija za ekonomsko planiranje BiH.

Iz navedenih tabela i grafikona kretanja BDP-a proizlazi da se zbog uticaja svjetske ekonomske krize, u posljednjih 10 godina, prvi put očekuje pad BDP-a u 2009. godini, dok se procjenjuje da će pad BDP-a biti zaustavljen u 2010. godini.

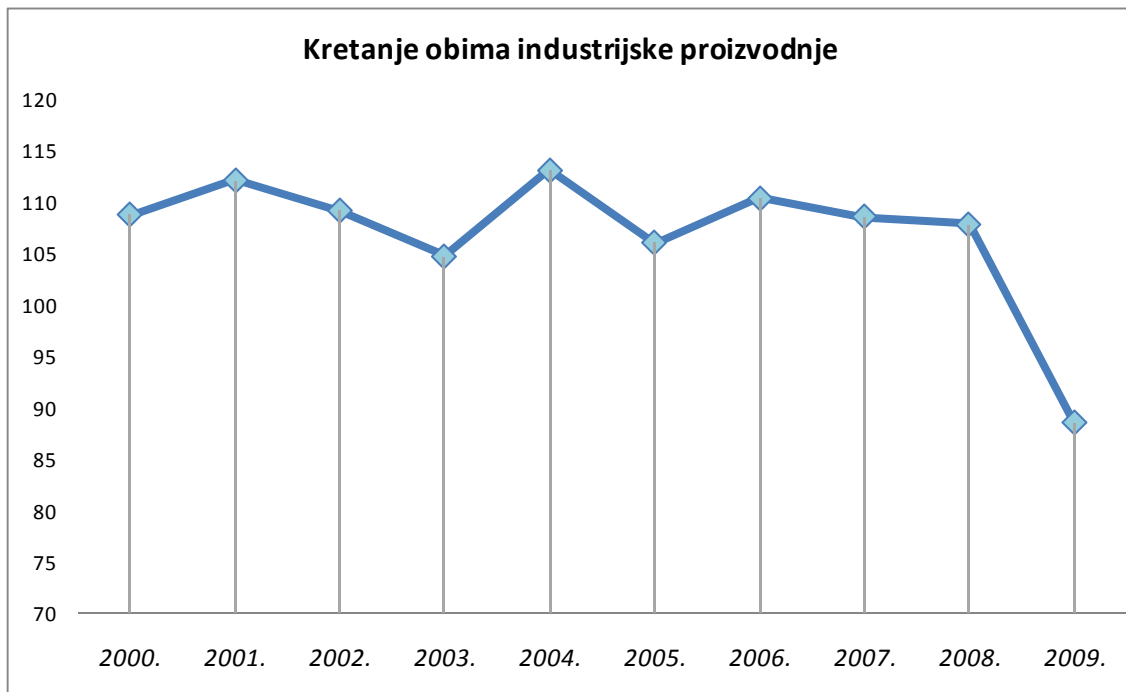
Kada se posmatra struktura učešća pojedinih grana u bruto domaćem proizvodu, može se reći da je najveće učešće u 2008. godini imala trgovina na veliko i malo (13,1%), prerađivačka industrija (13,0), javna uprava i odbrana (8,7%), poslovanje nekretninama (8,3%) i saobraćaj, skladištenje i veze (7,0%).

Procjenjuje se da će i u 2009. godini navedene grane imati najveće učešće u strukturi bruto domaćeg proizvoda.

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

INDEKS INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE FEDERACIJE BIH 2000. – 2009.

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Ukupno:	108,8	112,2	109,2	104,8	113,2	106,1	110,4	108,6	107,9	88,4

U periodu od 2000. do 2008. godine, FBiH je bilježila stalni rast industrijske proizvodnje. Prosječan indeks u ovom periodu iznosio je 109%. Prvi put u posljednjih 10 godina, zbog uticaja svjetske ekonomske krize, zabilježen je pad industrijske proizvodnje u 2009. godini. Fizički obim industrijske proizvodnje u FBiH u 2009. godini u odnosu na 2008. godine manji je za 11,6%.

U prerađivačkoj industriji u 2009. godini u odnosu na 2008. godinu proizvodnja je manja za 16,1%. Od 22 odjeljaka u okviru prerađivačke industrije samo u pet odjeljaka je u navedenom periodu povećana proizvodnja i to u proizvodnji duhanskih proizvoda (12,8%), proizvodnji celuloze, papira i proizvoda od papira (2,4%), izdavačkoj i štamparskoj djelatnosti (0,5%), proizvodnji koksa, naftnih derivata (3,6%) i proizvodnji hemikalija i hemijskih proizvoda (3,0%). U ostalih 17 odjeljaka smanjena je proizvodnja, a najviše proizvodnja motornih vozila i prikolica za 70,8%, proizvodnja kancelarijskih mašina i računara za 60,4%, proizvodnja ostalih saobraćajnih sredstava za 45,2%, proizvodnja proizvoda od metala osim mašina i opreme za 34,4%, proizvodnja električnih mašina i aparata za 31,3%, proizvodnja mašina i uređaja za 29,5% itd.

U posmatranom periodu proizvodnja tekstila je smanjena za 9,6%, proizvodnja odjeće, dorada i bojenje krzna za 15,6%, i prerada kože, izrada galanterije i obuće za 10,9%. Smanjena je i prerada drveta i proizvodnja drveta osim namještaja za 23,7%.

Posljedice globalne krize najviše osjeća metalna industrija, gdje je došlo do smanjenja proizvodnje uzrokovane globalnim padom potražnje i cijena ruda, metala i autodijelova.

Tekstilna industrija FBiH, koja kontinuirano posluje na granici rentabilnosti, suočena je sa pojačanim problemom likvidnosti. Povećanje kamatnih stopa na kreditna zaduženja proizvođača u ovom sektoru negativno se odražava na njihovo poslovanje.

U strukturi industrijske proizvodnje FBiH za 2009. godinu, prerađivačka industrija učestvuje sa 62,27%. Od toga najveće učešće imaju proizvodnja hrane i pića 14,2%, proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda 11,72%, proizvodnja metala 5,93%, proizvodnja nemetalnih mineralnih proizvoda 4,76%. i proizvodnja namještaja, prerađivačka industrija drvne industrije 3,74%. Od navedenih grana koje imaju najveće učešće u strukturi industrijske proizvodnje, u 2009. godini u odnosu na 2008. godinu, jedino je proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda ostvarila rast u procentu od 3%.

U ostalim granama industrije u 2009. godini zabilježen je manji pad nego u prerađivačkoj industriji (vađenje ruda i kamena 3,6% i proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom i vodom – 4,3%)

STRUKTURA INDUSTRIJE 2007. – 2009.

	Struktura u %			Indeksi prethodna godina = 100		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
INDUSTRIJA UKUPNO	100,0	100,0	100,0	108,6	107,9	88,4
- Vađenje ruda i kamena	14,04	13,67	14,91	105,6	105,1	96,4
- Prerađivačka industrija	65,12	65,26	62,27	111,7	108,2	83,9
- Proizvodnja i snabd. elek. energ., gasom i vodom	20,84	21,07	22,82	101,7	109,1	95,7

**INDEKSI FIZIČKOG OBIMA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE I
POTROŠAČKIH CIJENA PO MJESECIMA I PERIODIMA
X 2008. – V 2010.**

	<u>X 2008</u> <u>Ø 2007</u>	<u>X 2008</u> <u>IX 2008</u>	<u>X 2008</u> <u>X 2007</u>	<u>I-X 2008</u> <u>I-X 2007</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	130,5	102,1	116,0	107,5
Indeksi potrošačkih cijena	109,5	100,8	108,0	108,2

	<u>XI 2008</u> <u>Ø 2007</u>	<u>XI 2008</u> <u>X 2008</u>	<u>XI 2008</u> <u>XI 2007</u>	<u>I-XI 2008</u> <u>I-XI 2007</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	120,6	92,4	110,5	107,8
Indeksi potrošačkih cijena	108,8	99,4	106,0	108,0

	<u>XII 2008</u> <u>Ø 2007</u>	<u>XII 2008</u> <u>XI 2008</u>	<u>XII 2008</u> <u>XII 2007</u>	<u>I-XII 2008</u> <u>I-XII 2007</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	121,6	100,8	109,4	107,9
Indeksi potrošačkih cijena	108,2	99,4	104,0	107,7

	<u>I 2009</u> <u>Ø 2008</u>	<u>I 2009</u> <u>XII 2008</u>	<u>I 2009</u> <u>I 2008</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	80,7	78,8	88,9
Indeksi potrošačkih cijena	100,3	99,9	102,6

	<u>II 2009</u> <u>Ø 2008</u>	<u>II 2009</u> <u>I 2009</u>	<u>II 2009</u> <u>II 2008</u>	<u>I-II 2009</u> <u>I-II 2008</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	79,9	99,0	84,7	86,7
Indeksi potrošačkih cijena	100,3	100,1	102,2	102,4

	<u>III 2009</u> <u>Ø 2008</u>	<u>III 2009</u> <u>II 2009</u>	<u>III 2009</u> <u>III 2008</u>	<u>I-III 2009</u> <u>I-III 2008</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	87,8	107,2	94,1	85,5
Indeksi potrošačkih cijena	100,4	99,9	101,2	102,5

	<u>IV 09</u> <u>Ø 2008</u>	<u>IV 2009</u> <u>III 2009</u>	<u>IV 2009</u> <u>IV 2008</u>	<u>I-IV 2009</u> <u>I-IV 2008</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	88,2	103,0	94,1	90,4
Indeksi potrošačkih cijena	99,3	99,0	100,4	101,6

	<u>V 09</u> <u>Ø 2008</u>	<u>V 2009</u> <u>IV 2009</u>	<u>V 2009</u> <u>V 2008</u>	<u>I-V 2009</u> <u>I-V 2008</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	85,9	97,4	86,8	89,7
Indeksi potrošačkih cijena	99,1	99,9	99,4	101,2

	<u>VI 09</u> <u>Ø 2008</u>	<u>VI 2009</u> <u>V 2009</u>	<u>VI 2009</u> <u>VI 2008</u>	<u>I-VI 2009</u> <u>I-VI 2008</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	92,9	108,1	89,4	89,6
Indeksi potrošačkih cijena	99,1	100,0	98,5	100,7

	<u>VII 09</u> <u>Ø 2008</u>	<u>VII 2009</u> <u>VI 2009</u>	<u>VII 2009</u> <u>VII 2008</u>	<u>I-VII 2009</u> <u>I-VII 2008</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	94,2	101,4	88,4	89,4
Indeksi potrošačkih cijena	99,5	100,3	98,7	100,4

	<u>VIII 09</u> <u>Ø 2008</u>	<u>VIII 2009</u> <u>VII 2009</u>	<u>VIII 2009</u> <u>VIII 2008</u>	<u>I-VIII 2009</u> <u>I-VIII 2008</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	92,1	97,8	90,0	89,5
Indeksi potrošačkih cijena	99,3	99,9	98,6	100,2

	<u>IX 09</u> <u>Ø 2008</u>	<u>IX 2009</u> <u>VIII 2009</u>	<u>IX 2009</u> <u>IX 2008</u>	<u>I-IX 2009</u> <u>I-IX 2008</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	89,1	96,7	83,8	88,8
Indeksi potrošačkih cijena	99,3	99,9	98,4	100,0

	<u>X 09</u> <u>Ø 2008</u>	<u>X 2009</u> <u>IX 2009</u>	<u>X 2009</u> <u>X 2008</u>	<u>I-X 2009</u> <u>I-X 2008</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	92,2	103,5	84,6	88,4
Indeksi potrošačkih cijena	99,9	100,6	98,2	99,8

	<u>XI 09</u> <u>Ø 2008</u>	<u>XI 2009</u> <u>X 2009</u>	<u>XI 2009</u> <u>XI 2008</u>	<u>I-XI 2009</u> <u>I-XI 2008</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	86,6	93,9	86,5	88,2
Indeksi potrošačkih cijena	100,0	100,1	98,9	99,7

	<u>XII 09</u> <u>Ø 2008</u>	<u>XII 2009</u> <u>XI 2009</u>	<u>XII 2009</u> <u>XII 2008</u>	<u>I-XII 2009</u> <u>I-XII 2008</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	92,4	106,7	90,1	88,4
Indeksi potrošačkih cijena	100,1	100,1	99,7	99,7

	<u>I 2010</u> <u>Ø 2009</u>	<u>I 2010</u> <u>XII 2009</u>	<u>I 2010</u> <u>I 2009</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	90,7	88,2	100,1
Indeksi potrošačkih cijena	101,5	101,1	100,9

	<u>II 2010</u> <u>Ø 2009</u>	<u>II 2010</u> <u>I 2010</u>	<u>II 2010</u> <u>II 2009</u>	<u>I-II 2010</u> <u>I-II 2009</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	92,8	102,3	103,5	101,8
Indeksi potrošačkih cijena	101,6	100,2	101,0	101,0

	<u>III 2010</u> <u>Ø 2009</u>	<u>III 2010</u> <u>II 2010</u>	<u>III 2010</u> <u>III 2009</u>	<u>I-III 2010</u> <u>I-III 2009</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	99,7	107,4	102,5	102,0
Indeksi potrošačkih cijena	101,7	100,1	101,2	101,0

	<u>IV 2010</u> <u>Ø 2009</u>	<u>IV 2010</u> <u>III 2010</u>	<u>IV 2010</u> <u>IV 2009</u>	<u>I-IV 2010</u> <u>I-IV 2009</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	103,3	103,6	102,6	102,2
Indeksi potrošačkih cijena	101,3	99,6	101,8	101,2

	<u>V 2010</u> <u>Ø 2009</u>	<u>V 2010</u> <u>IV 2010</u>	<u>V 2010</u> <u>V 2009</u>	<u>I-V 2010</u> <u>I-V 2009</u>
Indeksi industrijske proizvodnje	103,3	98,6	104,4	103,8
Indeksi potrošačkih cijena	101,4	100,0	101,9	101,4

**KRETANJE INDEKSA FIZIČKOG OBIMA INDUSTRIJSKE PROIZVODNJE I
POTOŠAČKIH CIJENA PO MJESECIMA
VII 2008. – V 2010.**

	Indeksi industrijske proizvodnje		Indeksi potrošačkih cijena	
	Prethodni mjesec = 100	Isti mjesec prethodne godine = 100	Prethodni mjesec = 100	Isti mjesec prethodne godine = 100
2008.				
VII	105,0	108,3	100,0	110,2
VIII	98,2	105,2	99,9	109,6
IX	102,9	114,9	100,2	108,7
X	102,1	116,0	100,9	108,0
XI	92,4	110,5	99,4	106,0
XII	100,8	109,4	99,4	104,0
2009				
I	78,8	88,9	99,7	102,6
II	99,0	84,7	100,1	102,2
III	107,2	94,1	99,9	101,2
IV	103,0	94,1	99,1	100,4
V	97,4	86,8	99,9	99,4
VI	108,1	89,4	100,0	98,5
VII	101,4	88,4	100,3	98,7
VIII	97,8	90,0	99,9	98,6
IX	96,7	83,8	99,9	98,4
X	103,5	84,6	100,6	98,2
XI	93,9	86,5	100,1	98,9
XII	106,7	90,1	101,1	90,1
2010				
I	88,2	100,1	101,1	100,1
II	102,3	103,5	100,2	103,5
III	107,4	102,5	100,1	101,2
IV	103,6	102,6	99,6	101,8
v	98,6	104,4	100,0	101,9

Kad su u pitanju mjesečni indeksi rasta industrijske proizvodnje u odnosu na prethodni mjesec, u periodu od VII 2008. do V 2010. u 10 slučajeva zabilježen je pad industrijske proizvodnje nakon čega je po pravilu uslijedio izvjestan rast koji nije imao nekog velikog značaja zbog male osnovice iz prethodnog mjeseca.

Iz pregleda mjesečnih indeksa fizičkog obima industrijske proizvodnje u odnosu na isti mjesec prethodne godine, vidljivo je da je indeks industrijske proizvodnje značajnije počeo padati početkom 2009. godine i takav trend je nastavljen sve do 2010. godine. U prvih V mjeseci ove godine došlo je do zaustavljanja pada industrijske proizvodnje i blagog rasta u procentu od 3,8%, što je ohrabrujući podatak.

POTROŠAČKE CIJENE

Od januara 2008. godine inflacija se mjeri indeksom potrošačkih cijena. Ovaj indeks predstavlja mjeru promjena cijena proizvoda i usluga koje domaćinstva kupuju radi zadovoljenja svojih ličnih potreba. Svrha prikupljanja potrošačkih cijena u BiH je dobijanje mjere inflacije u zemlji, entitetima i Distriktu Brčko.

Indeks potrošačkih cijena u BiH izračunava se na osnovu reprezentativne liste koju čini 626 proizvoda. Svakog mjeseca se prikuplja oko 21000 cijena na unaprijed definiranom uzorku prodajnih mjesta na 12 geografskih lokacija.

Cijene su u poslijeratnom periodu veći broj godina pokazivale stabilnost. Izuzetak čine 2006. i 2008. godina kad su ostvarene inflacione stope u visini od 5,9% i 7,7%. U 2009. godini došlo je do smirivanja cijena. Potrošačke cijene u FBiH u 2009. godini su za 0,3% niže u odnosu na 2008. godinu, što znači da nije bilo inflacije.

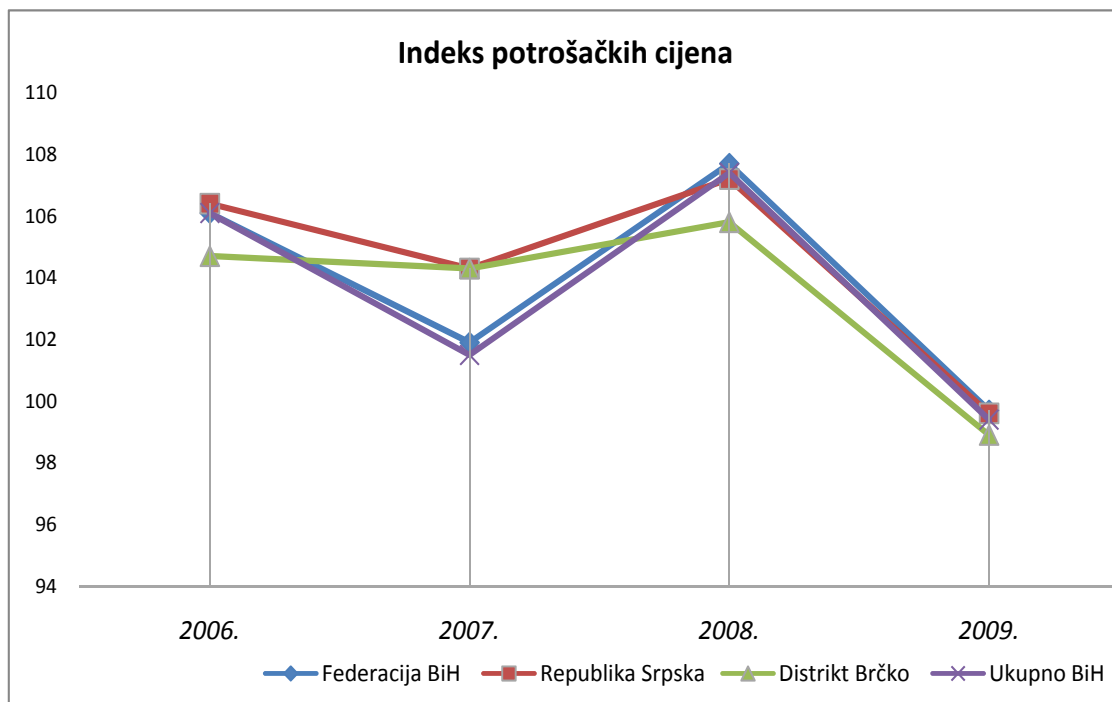
U prvom kvartalu 2010. godine bilježi se neznatni rast potrošačkih cijena po prosječnoj mjesečnoj stopi od 0,2%..

Posmatrano po odjeljcima, rast cijena registrovan je u odjeljku Alkoholna pića i duhan za 8,1%, Stanovanje, voda, električna energija, plin i drugi energenti za 3,6%, Namještaj, kućanski uređaji i redovno održavanje kuća za 0,8%, Zdravstvo za 0,5%, Komunikacije za 0,7%, Rekreacija i kultura za 4,0%, Restorani i hoteli za 6,0%, i ostala dobra i usluge za 1,6%.

Pad cijena evidentiran je u odjeljku Hrana i bezalkoholna pića za 0,1%, Odjeća i obuća za 4,7%, Prevoz za 9,9% i Obrazovanje za 1,3%.

INDEKSI POTROŠAČKIH CIJENA 2006. – 2009.

	2006.	2007.	2008.	2009.
Federacija BiH	106,1	101,9	107,7	99,7
Republika Srpska	106,4	104,3	107,2	99,6
Distrikt Brčko	104,7	104,3	105,8	98,9
UKUPNO BIH	106,1	101,5	107,4	99,4

INVESTICIJE

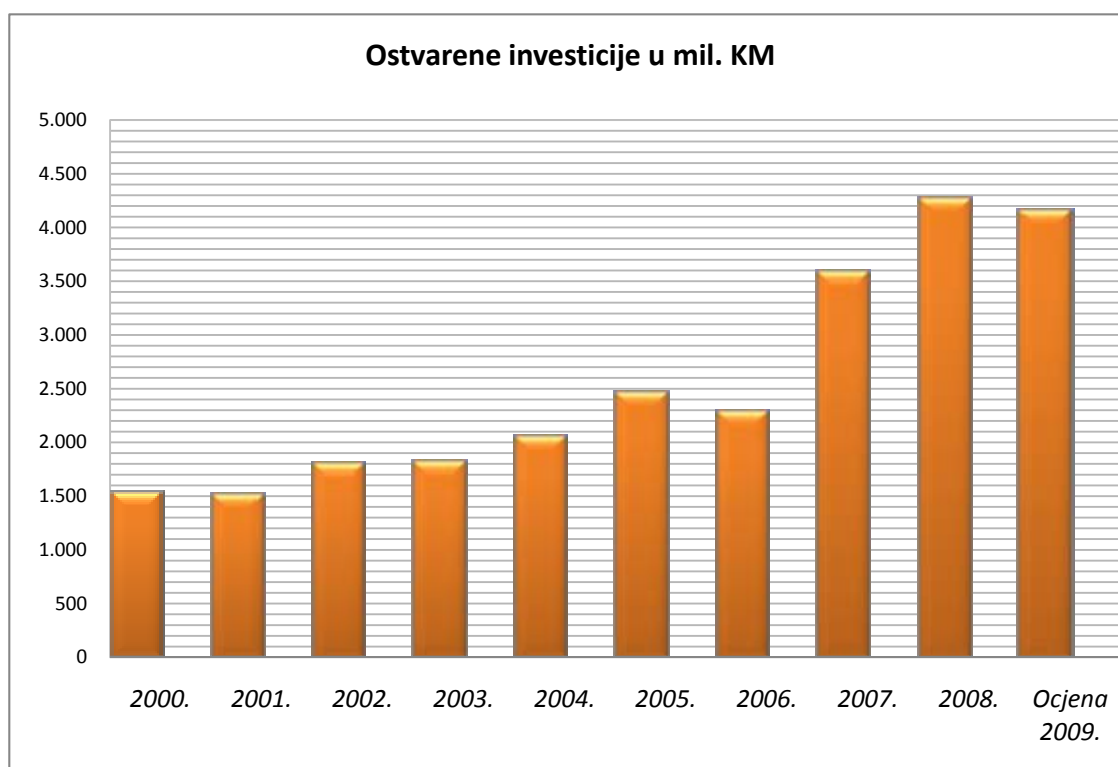
Održiv i stabilan ekonomski rast, zacrtan kao prioritetan ekonomski cilj presudno zavisi od količine i kvaliteta ulaganja. FBiH treba nova radna mjesta, za njihovo kreiranje potrebne su investicije - domaće i strane. Privreda vlastitih sredstava za snažnije investiranje gotovo da nema.

Globalna finansijska kriza nepovoljno utiče na dotok stranih ulaganja. Sigurnost investicija, kao jedan od ključnih faktora za donošenje odluke o investiranju, u velikoj mjeri zavisi od političke stabilnosti u zemlji i okruženju.

Za investitora je od presudne važnosti stabilno političko i ekonomsko okruženje zemlje, izvjesnost u poslovanju, ali i jednostavne procedure za otpočinjanje proizvodnje i rada.

INVESTICIJE 2000. – 2009.

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	Ocjena 2009.
Ukupno u mil. KM	1.536	1.527	1.800	1.829	2.065	2.477	2.280	3.583	4.286	4.157
Indeksi Prethodna godina = 100	119,2	99,4	117,9	101,5	113,0	120,0	92,0	157,2	119,6	97,0

**DIREKTNA STRANA ULAGANJA U BIH I FBIH
2000. – 2009.**

	BIH U 000 KM	% UČEŠĆA	FBIH U 000 KM	% UČEŠĆA	% UČEŠĆA FBIH u BIH
1	2	3	4	5	6
2000.	310.098	4,4	179.041	5,5	57,7
2001.	274.198	3,9	219.632	6,7	80,1
2002.	604.319	8,6	326.000	10	54,0
2003.	330.812	4,7	285.808	8,8	86,4
2004.	1.209.348	17,3	592.027	18,1	48,9
2005.	474.752	6,8	208.922	6,4	44,0
2006.	356.815	5,1	247.337	7,6	69,3
2007.	2.393.804	34,2	447.961	13,7	18,7
2008.	577.792	8,2	417.696	12,8	72,3
2009.	472.997	6,8	339.190	10,4	71,7
Ukupno:	7.004.935	100,0	3.263.614	100,0	46,5

U periodu od 2000. do 2008. godine prosječna stopa rasta ostvarenih investicija iznosila je 15,5%. Budući da još nema zvaničnih podataka o investicijama za 2009. godinu, Federani zavod za programiranje razvoja je napravio procjenu ukupnih investicija u 2009. godini u iznosu od 4,2 mld KM, što je za oko 3% manje nego u 2008. godini.

Direktna strana ulaganja u FBiH u 2009. iznosila su 339.190 miliona KM, što je za 18,8% manje u odnosu na 2008. godinu.

Najveći razlozi za pad investicija i direktnih stranih ulaganja leže u otežanom pristupu kreditnim sredstvima kod komercijalnih banaka koje su pooštrile kriterije za dobijanje kredita i padu interesa stranog kapitala za ulaganja u FBiH zbog uticaja globalne ekonomske krize.

Nakon dužeg perioda rasta kamatnih stopa, u zadnjem kvartalu 2009. aktivne kamatne stope komercijalnih banaka u BiH imale su trend smanjenja. Ponderisani prosjek svih aktivnih kamatnih stopa iznosio je 8,44% u decembru, što je niže za 32 bazna poena u odnosu na septembar 2009.

Prosječna kamatna stopa na kratkoročne kredite u KM privatnim preduzećima imala je trend rasta još od trećeg kvartala 2008. do septembra 2009, od kada je počelo njeno blago smanjenje i u decembru je iznosila 8,10%.

Slično kretanje, ali s nešto blažim fluktuacijama, imala je i prosječna kamatna stopa na kratkoročne kredite u KM za stanovništvo i na kraju 2009. iznosila je 9,79%.

Tokom zadnjeg kvartala 2009. prosječne kamatne stope na dugoročne kredite u KM bez valutne klauzule takođe su kontinuirano padale i dostigle nivo od 7,78% za privatna preduzeća i 8,26% za stanovništvo, mada se još uvijek mali procenat od ukupno plasiranih kredita odnosi na ovu vrstu kredita.

Trend smanjenja takođe su imale i prosječne kamatne stope na kratkoročne kredite u KM s valutnom klauzulom. Tako je prosječna kamatna stopa na kratkoročne kredite u KM privatnim preduzećima smanjena za 20 baznih poena na 8,62%, a za stanovništvo smanjena za 83 bp na 9,81% tokom četvrtog kvartala 2009.

Prosječne kamatne stope na dugoročne kredite u KM s valutnom klauzulom takođe su smanjene u decembru u odnosu na septembar 2009. Za privatna preduzeća kamata je smanjena za 26 baznih poena na 7,74%, a za stanovništvo smanjena je za 66 baznih poena na 9,56%, što je najniži nivo od početka 2009.

Najviše kredita (preko 50%) od ukupno plasiranih kredita tokom četvrtog kvartala 2009. godine odnosi se na kredite u KM privatnim preduzećima. Većina ovih kredita (60%) u decembru 2009. plasirana je po stopama od 7 do 8%.

Prema podacima Centralne banke BiH, na kraju 2009. godine, razlika između aktivnih i pasivnih kamatnih stopa komercijalnih banaka iznosila je 7,77 procentnih poena što je niže za 53 bazna poena u odnosu na kraj prethodnog kvartala. Ovakvo smanjenje razlike uglavnom je uzrokovano smanjenjem aktivnih kamatnih stopa u ovom kvartalu.

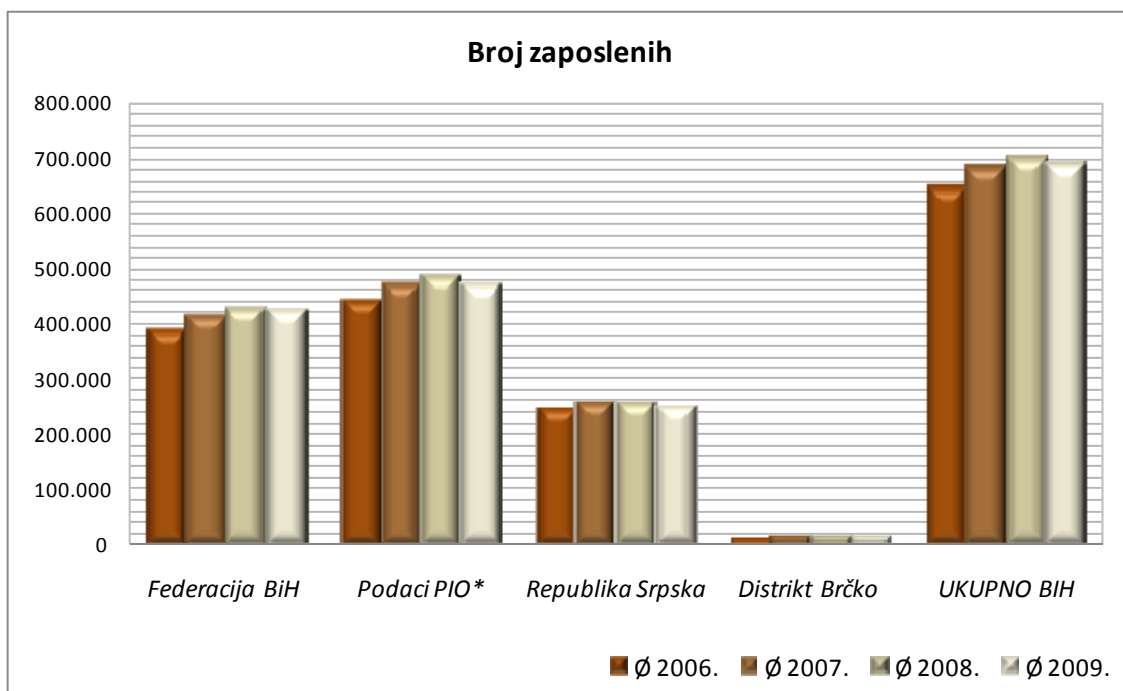
ZAPOSLENOST

Zapošljavanje je već duži period jedan od najvećih problema u FBiH. Ovu oblast usložnjava uticaj svjetske ekonomske krize koja se direktno i indirektno odražava na broj zaposlenih. Udar krize je značajno pogodio pojedine sektore tako da je došlo do otpuštanja jednog broja radnika ali i do znatnog usporavanja nivoa novog zapošljavanja.

ZAPOSLENOST 2006. – 2009.

	Ø 2006.	Ø 2007.	Indeks 2007. 2006.	Ø 2008.	Indeks 2008. 2007.	Ø 2009.	Indeks 2009. 2008.
Federacija BiH	389.601	413.474	106,1	430.745	104,2	426.556	99,0
Podaci PIO*	444.969	475.109	106,8	488.549	102,8	473.868	97,0
Republika Srpska	248.135	258.236	104,1	259.205	100,4	253.665	97,9
Distrikt Brčko	13.703	14.624	106,7	15.733	107,6	16.095	102,3
UKUPNO BIH	651.439	686.334	105,4	705.683	102,8	696.316	98,7

*Podaci iz evidencije o osiguranim radnicima Federalnog Zavoda PIO-a.

Nakon rasta prosječnog broja zaposlenih u 2007. i 2008. godini, u 2009. godini zabilježen je pad broja zaposlenih u odnosu na prethodnu godinu u procentu od 1%.

ZAPOSLENOST PO MJESECIMA
X 2008. – IV 2010.

	X 2008	XI 2008	XII 2008	I 2009	II 2009	III 2009
Broj zaposlenih	433.964	434.005	431.131	428.688	428.765	427.060
+ - prethodni mjesec	+273	+314	-2.874	-2.433	+ 77	- 1.705
Prerađivačka industrija	87.919	87.593	85.681	84.390	83.492	82.356
+ - prethodni mjesec	-166	-326	- 1.912	-1.291	-898	-1.136
Građevinarstvo	27.993	27.891	27.405	26.859	26.679	26.617
+ - prethodni mjesec	+141	-102	-486	-546	-180	-62

	IV 2009	V 2009	VI 2009	VII 2009	VIII 2009	IX 2009	X 2009
Broj zaposlenih	426.926	426.624	427.057	425.702	423.876	425.933	425.873
+ - prethodni mjesec	-134	-302	+433	-1355	-1.826	+2.057	-60
Prerađivačka industrija	82.051	81.697	82.086	81.627	81.181	81.436	81.369
+ - prethodni mjesec	-305	-354	+389	-459	-456	+255	-67
Građevinarstvo	26.384	26.299	26.404	26.299	26.250	25.744	25.524
+ - prethodni mjesec	-233	-85	+105	-105	+49	-776	-220

	XI 2009	XII 2009	I 2010	II 2010	III 2010	IV 2010
Broj zaposlenih	425.978	426.197	424.160	423.557	422.950	423.608
+ - prethodni mjesec	+105	+219	-1.818	-603	-607	+658
Prerađivačka industrija	81.281	81.169	80.544	80.434	79.853	79.783
+ - prethodni mjesec	-88	-112	-625	-110	-581	-70
Građevinarstvo	25.206	25.347	25.077	24.736	24.457	24.469
+ - prethodni mjesec	-318	+141	-270	-341	-279	-12

ZAPOSLENOST PO PERIODIMA
2008. – IV 2010.

	Ø I-VIII 2008	Ø I-VIII 2009	Indeks Ø I-VIII 2009 Ø I VIII 2008	Ø I-IX 2008	Ø I-IX 2009	Indeks Ø I-IX 2009 Ø I IX 2008
Broj zaposlenih	429.519	426.837	99,4	429.983	426.737	99,2
Povećanje – smanjenje	-	-2.682			-3.246	
Prerađivačka industrija	87.882	82.360	93,7	87.905	82.257	93,6
Povećanje – smanjenje	-	-4.478			-5.648	
Građevinarstvo	27.396	26.474	96,6	27.447	26.393	96,2
Povećanje – smanjenje	-	-922			-1.054	

	Ø I-X 2008	Ø I-X 2009	Indeks Ø I-X 2009 Ø I-X 2008	Ø I-XI 2008	Ø I-XI 2009	Indeks Ø I-XI 2009 Ø I-XI 2008
Broj zaposlenih	430.381	426.650	99,1	430.710	426.589	99,0
Povećanje – smanjenje		-3.731			-4.121	
Prerađivačka industrija	87.906	82.169	93,5	87.878	82.088	93,4
Povećanje – smanjenje		-5.737			-5.790	
Građevinarstvo	27.501	26.306	95,7	27.537	26.206	95,2
Povećanje – smanjenje		-1.195			-1.331	

	Ø I-XII 2008	Ø I-XII 2009	Indeks Ø I-XII 2009 Ø I XII 2008	Indeks I 2010 I 2009
Broj zaposlenih	430.745	426.556	99,0	98,9
Povećanje – smanjenje	+17.069	-4.189		
Prerađivačka industrija	87.695	82.010	93,5	95,4
Povećanje – smanjenje	+2.602	-5.685		
Građevinarstvo	27.526	26.134	94,9	93,4
Povećanje – smanjenje	+1.359	-1.392		

	Indeks II 2010 II 2009	Ø I-II 2009	Ø I –II 2010	Indeks Ø I –II 2010 Ø I –II 2009
Broj zaposlenih	98,8	428.727	423.859	98,9
Povećanje – smanjenje			-4.868	
Prerađivačka industrija	96,3	83.941	80.489	95,9
Povećanje – smanjenje			-3.452	
Građevinarstvo	92,7	26.769	24.907	93,0
Povećanje – smanjenje			-1.862	

	Indeks III 2010 III 2009	Ø I-III 2009	Ø I-III 2010	Indeks Ø I-III 2010 Ø I-III 2009
Broj zaposlenih	99,0	428.171	423.556	98,9
Povećanje – smanjenje			-4.615	
Prerađivačka industrija	97,0	83.413	80.277	96,2
Povećanje – smanjenje			-3.136	
Građevinarstvo	91,9	26.718	24.757	92,7
Povećanje – smanjenje			-1.961	

	Indeks IV 2010 IV 2009	Ø I-IV 2009	Ø I-IV 2010	Indeks Ø I-IV 2010 Ø I-IV 2009
Broj zaposlenih	99.3	427.784	423.569	99.0
Povećanje – smanjenje			-4.215	
Prerađivačka industrija	97.2	83.073	80.154	96.5
Povećanje – smanjenje			-2.919	
Građevinarstvo	92.7	26.635	24.685	92.7
Povećanje – smanjenje			-1.950	

Iz mjesečnih pregleda broja zaposlenih u FBiH vidljivo je da je pad broja zaposlenih počeo u XII 2008. godine, što se poklapa sa tajmingom prenošenja svjetske ekonomske krize na BiH. U periodu od XI 2008. godine (434.005) do III 2010. godine (422.950), ukupan pad broja zaposlenih iznosi 11.055.

Sa izuzetkom septembra 2009. godine kada je zabilježen osjetniji rast zaposlenih u odnosu na prethodni mjesec (2.057) i februara, juna, novembra i decembra 2009. godine kada je zabilježen blagi rast u svim ostalim mjesecima u periodu od XII 2008. do III 2010. godine zabilježen je pad zaposlenih u odnosu na prethodni mjesec. Najveći pad zaposlenih u odnosu na prethodni mjesec zabilježen je u decembru 2008. godine, te januaru, martu, julu i augustu 2009. godine i januaru 2010. godine.

Najveći pad zaposlenih zabilježen je u prerađivačkoj industriji i građevinarstvu. U periodu od XI 2008. (87.590) do III 2010. (79.853), u prerađivačkoj industriji zabilježeno je 7.740 radnika manje, dok je u istom periodu u građevinarstvu zabilježeno 3.434 radnika manje.

Na kraju aprila 2010. godine evidentirano je 423.608 zaposlenih, što znači da je u odnosu na mart 2010. godine broj zaposlenih povećan za 658.

Globalna ekonomska kriza najviše je pogodila oblast građevinarstva jer je smanjena izgradnja stanova i drugih građevinskih objekata. Samim tim opala je potražnja za građevinskim materijalima što direktno utiče na uposlenost u građevinskim firmama. Naime, uposlenost građevinskih firmi je gotovo prepolovljena, a značajan broj radnika je ostao bez posla upravo u ovom sektoru.

Opala je i potražnja za stanovima zbog slabe potrošačke moći stanovništva. Kod odobravanja kredita banke provode restriktivnu kreditnu politiku. Padom potražnje i cijene stanova padaju, što je dodatni problem građevinskih firmi. U 2009. godini u FBiH je izgrađeno 577 stanova što je manje za 21,0% u odnosu na 2008. godinu. Razlog lošeg stanja u građevinarstvu je i

izostanak podrške domaćim građevinskim firmama na tenderima koje raspisuju državni i entitetski organi.

Finansijski pokazatelji za oblast građevinarstva u 2009. godini su veoma loši. Vrijednost izvršenih građevinskih radova u FBiH u 2009. godini iznosi 725,4 miliona KM i manja je za 28,2% u odnosu na 2008. godinu. Za prva tri mjeseca ove u odnosu na isti period prošle godine fizički obim proizvodnje i usluga u građevinarstvu niži je za 18,9%. U odnosu na 2008. godinu 1.463 radnika manje je na gradilištima. Prosječne plaće u građevinarstvu u 2009. godini iznose 64,2% prosječne plaće u FBiH.

Jedan od puteva za prevazilaženje posljedica ekonomske krize koja najviše pogađa građevinski sektor je angažovanje domaće građevinske operative na izgradnji kapitalnih infrastrukturnih projekata.

NEZAPOSLENOST

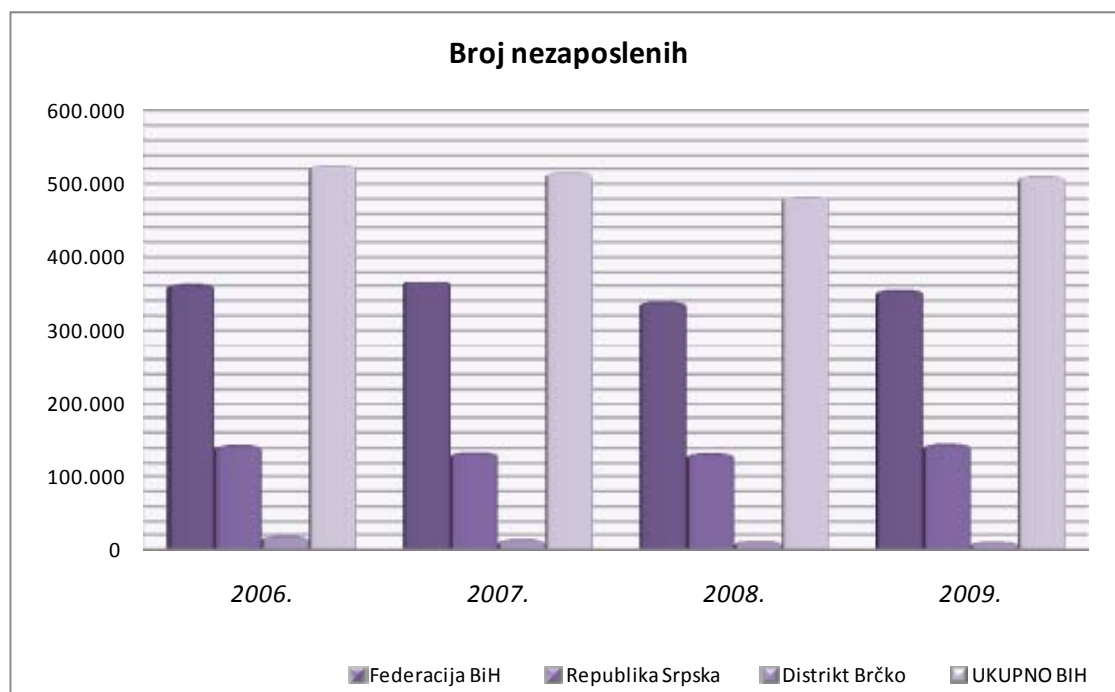
Nezaposlenost u FBiH je i dalje veoma visoka, a negativni efekti ekonomske krize su neutralisali mala poboljšanja zabilježena tokom 2008. godine.

Krajem decembra 2009. godine u FBiH je bilo 354.577 nezaposlenih osoba, što predstavlja povećanje za 4,7% u odnosu na 2008. godinu, dok je u 2008. godini zabilježen pad broja nezaposlenih u odnosu na 2007. godinu za 7,9%.

NEZAPOSLENOST 2006. – 2009.

Stanje 31.12.

	2006.	2007.	Indeks <u>2007.</u> 2006.	2008.	Indeks <u>2008.</u> 2007.	2009.	Indeks <u>2009.</u> 2008.
Federacija BiH	362.368	367.570	101,4	338.643	92,1	354.577	104,7
Republika Srpska	144.106	134.207	93,1	133.074	99,2	145.396	109,3
Distrikt Brčko	18.365	13.873	75,5	11.534	83,1	10.561	91,6
UKUPNO BIH	524.839	515.650	98,2	483.251	93,7	510.534	105,6

Prema evidenciji Federalnog zavoda za zapošljavanje od januara do kraja 2009. godine, broj prijavljenih na evidenciju po osnovu prestanka radnog odnosa iznosi 53.433 osobe. Od toga 2.220 lica prekinulo je radni odnos zbog stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije, 22.701 osoba ostala je bez posla kao tehnološki višak, a 28.512 osoba zbog prestanka ugovora na određeno vrijeme, sporazumnog raskida ugovora, povreda radne obaveze i sl.

U periodu januar-april 2010. godine, takođe prema evidenciji Federalnog zavoda za zapošljavanje, evidentirano je 17.633 novoprijavljenih nezaposlenih zbog prestanka radnog odnosa od čega 527 lica prekinulo je radni odnos zbog stečaja, likvidacije, restrukturiranja i privatizacije, 7.385 osoba ostalo je bez posla kao tehnološki višak, a 9.721 osoba zbog prestanka ugovora na određeno vrijeme, sporazumnog raskida ugovora, povreda radne obaveze i sl.

**REGISTRIRANA NEZAPOSLENOST PO MJSECIMA
X 2008. – IV 2010.**

stanje krajem mjeseca

	X 2008	XI 2008	XII 2008	I 2009	II 2009	III 2009
Broj nezaposlenih	332.897	335.352	338.643	342.174	343.402	343.317
+ - prethodni mjesec	-1.753	+2.455	+3.291	+3.531	+1.228	-85

	IV 2009	V 2009	VI 2009	VII 2009	VIII 2009	IX 2009	X 2009	XI 2009	XII 2009
Broj nezaposlenih	343.451	341.911	344.025	347.701	350.410	350.772	351.444	352.563	354.577
+ - prethodni mjesec	+134	-1.540	+2.114	+3.676	+2.709	+362	+672	+1.119	+2.014

	I 2010	II 2010	III 2010	IV 2010	Indeks IV 2010 IV 2009
Broj nezaposlenih	357.664	358.410	358.487	357.115	104,0
+ - prethodni mjesec	+3.087	+746	+77	-1.372	

Iz mjesečnih pregleda nezaposlenih, vidljivo je da se u periodu od XI 2008. (335.352) do III 2010. (358.487) povećao broj nezaposlenih za 23.135. U navedenom periodu u svim mjesecima je zabilježen rast broja nezaposlenih, osim u martu i maju 2009. godine.

U aprilu 2010. godine evidentirano je 357.115 nezaposlenih, što znači da je došlo do pada broja zaposlenih u odnosu mart 2010. godine za 1.372.

PLAĆE

Prosječna neto plaća po zaposlenom radniku u FBiH u 2009. godini iznosi 792 KM, odnosno ostvaren je nominalni rast u odnosu na 2008. godinu u procentu od 5,5%. Kada se posmatraju plaće, može se reći da su se iz godine u godinu povećavale. Najveće povećanje je bilo 2008. u odnosu na 2007. godinu za 13,5%. Prosječna stopa rasta plaća u periodu 2006.-2009. iznosila je 9,6%.

Na osnovu podataka o prosječnim plaćama po područjima u 2009. godini plaće se kreću od 509 KM u građevinarstvu do 1266 KM u finansijskom posredovanju.

Najviši iznos prosječne plaće ostvaren je u Sarajevskom kantonu (972 KM), Hercegovačko-neretvanskom (892 KM), dok je najniža plaća ostvarena u Srednje- bosanskom kantonu (651 KM).

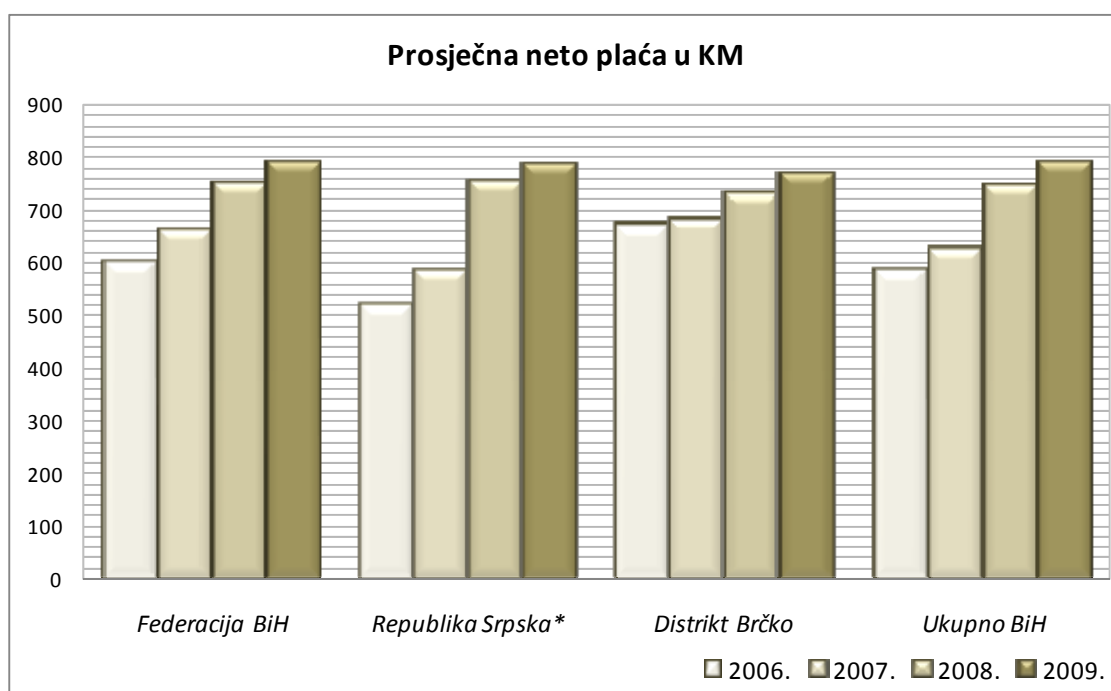
Prosječna neto plaća po zaposlenom radniku u FBiH u periodu januar- mart 2010. godine iznosi 796 KM, odnosno ostvaren je nominalni rast u odnosu na isti period prethodne godine u procentu od 0,8%.

PROSJEČNE PLAĆE 2006. – 2009.

- U KM -

	2006.	2007.	Indeks 2007. 2006.	2008.	Indeks 2008. 2007.	2009.	Indeks 2009. 2008.
Federacija BiH	603	662	109,8	751	113,4	792	105,5
Republika Srpska *	521	585	112,3	755	129,1	789	104,5
Distrikt Brčko	674	684	101,5	730	106,7	769	105,3
UKUPNO BIH	586	630	107,5	747	118,6	790	105,8

*Od februara 2008. godine, promijenjen je način obračuna prosječne mjesečne plaće u RS – u tako da u istu ulazi topli obrok. Prema podacima Zavoda za statistiku RS -a, u januaru 2008. godine prosječna mjesečna plaća iznosila je 584 KM, a u februaru iste godine 724 KM.

TRGOVINA

Po broju pravnih subjekata, broju zaposlenih i ostvarenom prometu, trgovina je jedna od najvažnijih privrednih grana. Broj zaposlenih u trgovini u 2009. godini iznosio je 76815 radnika. U periodu od 2000. do 2008. godine trgovina je ostvarivala pozitivan finansijski rezultat. Trgovina značajnim dijelom učestvuje u kreiranju bruto domaćeg proizvoda (2008.godine 13,1%). Najveći problem je nesređenost i neuređenost odnosa na tržištu, te veliki udio nelegalne trgovine ili tzv. crnog tržišta.

Nakon rata, promet u trgovini svih proteklih godina je rastao. Po prvi put se desio pad ostvarenog prometa u trgovini u 2009. godini. U odnosu na prethodnu godinu promet u trgovini je smanjen za 18,5%. Ovo govori da je globalna ekonomska kriza pogodila sektor maloprodaje i prisilila trgovce da potraže suptilnije načine prodaje (učestale akcije i popusti na određene proizvode).

U periodu januar-mart 2010. godine promet u trgovini iznosi 2906 miliona KM, što je više za 4,4% u odnosu na isti period prethodne godine.

PROMET U TRGOVINI U FBiH PO KVARTALIMA 2008. – 2009.

- u mil. KM

	I 2008.	II 2008.	III 2008.	IV 2008.	2008.	I 2009.	II 2009	III 2009.	IV 2009.	2009.	I 2010
UKUPNO	3.420	4.147	4.549	3.977	16.093	2.852	3.372	3.504	3.383	13.111	3.015
Trgovina na veliko	2.018	2.580	2.759	2.363	9.720	1.607	1.904	1.956	1.919	7.385	1.700
Trgovina na malo	1.329	1.498	1.712	1.541	6.080	1.194	1.424	1.494	1.408	5.524	1.270
Ostalo:	73	69	78	73	293	49	44	54	56	202	45

-Indeksi

	<u>IV 2008</u> <u>IV 2007</u>	<u>2008</u> <u>2007</u>	<u>I 2009</u> <u>I 2008</u>	<u>II 2009</u> <u>II 2008</u>	<u>III 2009</u> <u>III 2008</u>	<u>IV 2009</u> <u>IV 2008</u>	<u>2009</u> <u>2008</u>	<u>I 2010</u> <u>I 2009</u>
UKUPNO	112,1	119,2	83,4	81,3	77,0	85,1	81,5	105,7
Trgovina na veliko	110,4	119,9	79,6	73,8	70,9	81,2	76,0	105,8
Trgovina na malo	115,7	118,8	89,8	95,1	87,3	91,4	90,9	106,4
Ostalo:	96,1	107,3	67,1	63,8	69,2	76,7	68,9	91,8

U 2008. godini u odnosu na 2007. godinu promet u trgovini je porastao za 19,2%.

Ukupan promet u trgovini, u FBiH, u 2009. godini iznosi 13,111 miliona KM, što je za 18,5% manje u odnosu na 2008. godinu. Promet u trgovini je počeo opadati u zadnjem kvartalu 2008. godine i iako je u prva tri kvartala 2009. godini zabilježen blagi rast prometa, to nije bilo dovoljno da se dostigne promet iz 2008. godini.

U svim kvartalima 2009. godine zabilježen je pad prometa u odnosu na isti kvartal 2008. godine, a najveći pad prometa zabilježen je u III kvartalu kada je promet trgovine opao za 23%. U prvom kvartalu 2010. u odnosu na isti kvartal 2009. godine, došlo je do povećanja prometa u trgovini za 5,7%, što je ohrabrujući podatak i nagovještava rast prometa u narednom periodu.

SPOLJNOTRGOVINSKA RAZMJENA

Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između EU i Bosne i Hercegovine (SAA) uspostavljena je prva faza koja potvrđuje status potencijalnog kandidata za članstvo u EU i sa sobom nosi niz obaveza koje moraju biti ispoštovane u zadatim rokovima. Ovaj sporazum treba pridonijeti političkoj i ekonomskoj stabilizaciji Bosne i Hercegovine. Primjena SAA podrazumjeva liberalizaciju kretanja kapitala, roba i usluga, što donosi bojazan da će snažna konkurencija negativno utjecati na domaće proizvođače, ali može ih i potaknuti na poboljšanje poslovanja i time na jačanje vlastite konkurentnosti na evropskom tržištu. Bezcarinski robni promet u regionu, kao jedan od ciljeva trenutno se implementira kroz Sporazum o izmjeni i pristupanju centralnoevropskom sporazumu o slobodnoj trgovini (CEFT-a 2006.), koji je zamjenio dosadašnje bilateralne Sporazume o slobodnoj trgovini u regionu Jugoistočne Evrope. U vrijeme ekonomske krize u svijetu, ali i u regionu, sve države nastoje što više zaštititi domaće tržište od ulaska tuđe robe. Suština Sporazuma CEFT-a je osigurati slobodnu trgovinu, a dato je na volju zemljama da dogovore standarde.

Naša zemlja od sporazuma CEFT-a ima najmanje koristi jer je ušla u ovaj Sporazum, sa potpuno nezaštićenom domaćom proizvodnjom, ali je i najviše opterećuju necarinske barijere i potpuna liberalizacija trgovine. Dok neke zemlje kao Hrvatska i Srbija ostvaruju ogromne suficite po CEFT-i, Bosna i Hercegovina ostvaruje deficit.

SPOLJNOTRGOVINSKA RAZMJENA 2006. – IV 2010.

u mil. KM

	2006.	2007.	Indeks <u>2007</u> <u>2006</u>	X 2008	XI 2008	XII 2008	2008.	Indeks <u>2008</u> <u>2007</u>	I 2009.	Indeks <u>I 2009</u> <u>I 2008</u>
Izvoz robe	3.540	4.150	117,2	401	377	283	4.647	112,0	278	79,7
Uvoz robe	8.108	9.907	122,2	1.066	836	773	11.356	114,6	572	77,8
Trgovinski bilans	- 4.568	-5.757	126,0	-665	-459	-490	-6.709	116,5	-294	-
Stepen pokrivenosti uvoza izvozom robe u %	43,7	41,9	95,9	37,6	45,1	36,6	40,9	97,6	48,7	102,4

u mil. KM

	II 2009	Indeks <u>II 2009</u> <u>II 2008</u>	I-II 2009	Indeks <u>I-II 2009</u> <u>I II 2008</u>	III 2009	Indeks <u>III 2009</u> <u>III 2008</u>	I-III 2009	Indeks <u>I-III 2009</u> <u>I-III 2008</u>
Izvoz robe	255	65,8	534	72,4	279	76,5	812	73,7
Uvoz robe	636	70,2	1.208	73,6	686	72,0	1.894	73,0
Trgovinski bilans	-381	-	-674	-	-407	-	-1.082	-
Stepen pokrivenosti uvoza izvozom robe u %	40,1	-	44,2	-	40,7	-	42,9	-

u mil. KM

	IV 2009	Indeks <u>IV 2009</u> IV 2008	I-IV 2009	Indeks <u>I-IV 2009</u> I IV 2008	V 2009	Indeks <u>V 2009</u> V 2008	I-V 2009	Indeks <u>I-V 2009</u> I V 2008
Izvoz robe	289	73,0	1.101	73,6	296	71,1	1.397	73,0
Uvoz robe	704	67,6	2.597	71,5	685	68,1	3.272	70,7
Trgovinski bilans	-415	-	-1.496	-	-389	-	-1.875	-
Stepen pokrivenosti uvoza izvozom robe u %	41,1	-	42,4	-	43,9	-	42,7	-

u mil. KM

	VI 2009	Indeks <u>VI 2009</u> VI 2008	I-VI 2009	Indeks <u>I-VI 2009</u> I VI 2008	VII 2009	Indeks <u>VII 2009</u> VII 2008	I-VII 2009	Indeks <u>I-VII 2009</u> I VII 2008
Izvoz robe	302	71,5	1.699	72,7	357	82,8	2.056	74,3
Uvoz robe	706	69,7	3.978	70,5	695	66,0	4.675	69,9
Trgovinski bilans	-404	-	-2.279	-	-338	-	-2.619	-
Stepen pokrivenosti uvoza izvozom robe u %	42,8	-	42,7	-	51,4	-	44,0	-

u mil. KM

	VIII 2009	Indeks <u>VIII 2009</u> VIII 2008	I-VIII 2009	Indeks <u>I-VIII 2009</u> I VIII 2008	IX 2009	Indeks <u>IX 2009</u> IX 2008	I-IX 2009	Indeks <u>I-IX 2009</u> I IX 2008
Izvoz robe	314	84,5	2.370	75,5	342	80,6	2.711	76,1
Uvoz robe	647	67,4	5.323	69,5	706	68,7	6.029	69,4
Trgovinski bilans	-333	-	-2.953	-	-364	-	-3.318	-
Stepen pokrivenosti uvoza izvozom robe u %	48,5	-	44,5	-	48,4	-	45,0	-

u mil. KM

	X 2009	Indeks <u>X 2009</u> X 2008	I-X 2009	Indeks <u>I-X 2009</u> I X 2008	XI 2009	Indeks <u>XI 2009</u> XI 2008	I-XI 2009	Indeks <u>I-XI 2009</u> I XI 2008
Izvoz robe	348	89,5	3.059	77,4	322	92,3	3.381	78,6
Uvoz robe	779	73,1	6.808	69,8	686	82,1	7.494	70,8
Trgovinski bilans	-431	64,8	-3.749	-	-364	79,3	-4.113	-
Stepen pokrivenosti uvoza izvozom robe u %	44,7	-	44,9	-	46,9	-	45,1	-

u mil. KM

	XII 2009	Indeks XII 2009 XII 2008	I-XII 2009	Indeks I-XII 2009 I-XII 2008	I 2010	Indeks I 2010 I 2009	II 2010	Indeks II 2010 II 2009
Izvoz robe	305	113,0	3.686	80,7	288	102,6	338	132,5
Uvoz robe	708	91,6	8.202	72,2	478	83,0	597	93,9
Trgovinski bilans	-403	82,2	-4.516	67,3	-190	64,6	-259	68,0
Stepen pokrivenosti uvoza izvozom robe u %	43,1	-	44,9	-	60,2	-	56,6	-

u mil. KM

	I-II 2010	Indeks I-II 2010 I-II 2009	III 2010	Indeks III 2010 III 2009	I-III 2010	Indeks I-III 2010 I-III 2009	IV 2010	Indeks IV 2010 IV 2009
Izvoz robe	626	117,2	388	139,1	1.013	124,7	400	138,3
Uvoz robe	1.075	88,9	739	107,7	1.814	95,7	763	108,4
Trgovinski bilans	-449	66,6	-351	86,2	-801	74,0	-363	87,4
Stepen pokrivenosti uvoza izvozom robe u %	58,2	-	52,5	-	55,8	-	52,4	-

u mil. KM

	I-IV 2010	Indeks I-IV 2010 I-IV 2009
Izvoz robe	1.413	128,3
Uvoz robe	2.578	99,2
Trgovinski bilans	-1.165	77,9
Stepen pokrivenosti uvoza izvozom robe u %	54,8	-

Nakon rasta obima spoljnotrgovinske razmjene u 2007. i 2008. godini, u 2009. godini je došlo do značajnog pada. Početak pada indikatora spoljnotrgovinske razmjene bilježimo u četvrtom kvartalu 2008. godine. U odnosu na 2008., u 2009. godini, ukupan pad izvoza iznosio je 19,3%, a pad uvoza 27,8%. To znači da je uvoz opao mnogo više nego izvoz.

Gledajući po mjesecima, kontinuirani pad uvoza i izvoza desio se u periodu od X 2008. godine do II 2009. godine, nakon čega indikatora spoljnotrgovinske razmjene bilježe minimalni rast, ali nedovoljan da se značajnije poboljša 2009. godine.

Trgovinski deficit Federacije BiH za 2009. iznosi 4,516 milijardi KM. Stepenn pokrivenosti uvoza izvozom FBiH za 2009. iznosi 44,9% i veći je za 4% u odnosu na 2008. kada je pokrivenost iznosila 40,9%.

U prva četiri mjeseca 2010. godine u odnosu na isti period 2009. godine bilježimo napredak u spoljnotrgovinskoj razmjeni jer je izvoz FBiH porastao za 28,3%, a istovremeno je zabilježen

pad uvoza u procentu od 0,8%. Pokrivenost uvoza izvozom u prva četiri mjeseca 2010. godine iznosi 54,8%, što je mnogo bolje u odnosu na prethodne godine.

**IZVOZ FBIH PO ZEMLJAMA CEFT-a
2007. – III 2010.**

U hilj. KM

	2007	2008	Indeks 2008 2007	I-VIII 2008	I-VIII 2009	Indeks I-VIII 2009 I VIII 2008
UKUPNO FBIH	4.149.985	4.568.970	110,1	3.139.025	2.369.964	75,5
Zemlje CEFT-a :						
Albanija	13.168	12.852	97,6	9.052	6.219	68,7
Crna Gora	114.264	167.397	146,5	121.845	89.069	73,1
Hrvatska	865.377	889.608	102,8	600.788	473.420	78,8
Kosovo	38.758	66.818	172,4	41.050	56.977	138,8
Makedonija	36.193	47.558	131,4	33.893	31.148	91,9
Srbija	412.082	523.344	127,0	358.970	212.151	59,1
Moldavija	-	-	-	-	-	-
UKUPNO CEFT-a	1.479.842	1.707.577	115,4	1.165.598	868.984	74,6

U hilj. KM

	I-IX 2008	I-IX 2009	Indeks I-IX 2009 I IX 2008	I-X 2008	I-X 2009	Indeks I-X 2009 I-X 2008
UKUPNO FBIH	3.563.070	2.711.497	76,1	3.952.546	3.059.271	77,4
Zemlje CEFT-a :						
Albanija	10.852	7.347	67,7	11.632	8.084	69,5
Crna Gora	135.772	105.495	77,7	147.728	114.932	77,8
Hrvatska	678.741	532.133	78,4	754.303	587.602	77,9
Kosovo	47.424	66.393	140,0	53.103	74.928	141,1
Makedonija	37.589	35.183	93,6	40.339	39.250	97,3
Srbija	403.251	250.016	62,0	448.432	294.620	65,7
Moldavija	-	-	-	-	-	-
UKUPNO CEFT-a	1.313.629	996.567	75,9	1.455.537	1.119.416	76,9

U hilj. KM

	I-XI 2008	I-XI 2009	Indeks I-XI 2009 I-XI 2008	I-XII 2008	I-XII 2009	Indeks I-XII 2009 I-XII 2008
UKUPNO FBIH	4.302.159	3.381.497	78,6	4.568.970	3.686.013	80,7
Zemlje CEFT-a :						
Albanija	13.335	8.943	72,5	12.852	11.346	88,3
Crna Gora	158.206	125.299	79,2	167.397	141.940	84,8
Hrvatska	829.854	643.137	77,5	889.608	695.424	78,2
Kosovo	59.972	82.701	137,9	66.818	89.380	133,8
Makedonija	44.002	42.990	97,7	47.558	46.727	98,3
Srbija	487.204	336.171	69,0	523.344	371.271	70,9
Moldavija	-	-	-	-	-	-
UKUPNO CEFT-a	1.592.573	1.239.241	77,8	1.707.577	1.356.088	79,4

	I 2009	I 2010	Indeks I 2010 I 2009	I-II 2009	I-II 2010	Indeks I-II 2010 I-II 2009
UKUPNO FBIH	278.472	285.709	102,6	533.648	625.726	117,2
Zemlje CEFT-a :						
Albanija	707	1.281	243,5	1.313	2.283	173,9
Crna Gora	9.533	13.647	262,9	12.452	28.355	226,2
Hrvatska	63.483	37.834	73,9	98.602	88.984	90,3
Kosovo	3.233	3.521	94,0	8.978	6.911	77,0
Makedonija	1.920	2.543	101,1	5.679	6.346	111,7
Srbija	42.947	21.424	89,8	45.471	53.240	117,1
Moldavija	-	-	-	-	-	-
UKUPNO CEFT-a	121.823	80.250	65,9	172.495	186.119	107,9

	I-III 2009	I-III 2010	Indeks I-III 2010 I-III 2009	I-IV 2009	I-IV 2010	Indeks I-IV 2010 I-IV 2009
UKUPNO FBIH	812.215	1.013.312	124,8	1.101.130	1.412.881	128,3
Zemlje CEFT-a :						
Albanija	1.765	5.442	308,3	2.666	9.635	361,3
Crna Gora	22.214	40.475	182,2	38.681	54.692	141,1
Hrvatska	160.284	147.738	92,2	226.226	215.193	95,1
Kosovo	13.934	16.443	118,0	20.522	29.595	144,2
Makedonija	9.031	10.313	114,2	13.105	14.644	111,7
Srbija	68.476	92.640	135,3	91.153	130.453	143,1
Moldavija	-	-	-	-	-	-
UKUPNO CEFT-a	275.704	313.051	113,5	392.353	454.212	115,8

Napomena: Razlika između ostvarenog izvoza u Federaciji BiH za 2008. godinu i izvoza po zemljama pojavljuje se zbog toga što je Federalni zavod za statistiku izvršio korekciju ukupno ostvarenog izvoza, ali ne i strukture izvoza po zemljama.

UVOZ FBIH PO ZEMLJAMA CEFT-a 2007. – III 2010.

U hilj. KM

	2007	2008	Indeks 2008 2007	I-VIII 2008	I-VIII 2009	Indeks I-VIII 2009 I VIII 2008
UKUPNO FBIH	9.906.472	11.355.524	114,6	7.658.551	5.322.693	69,5
Zemlje CEFT-a :						
Albanija	5.361	2.552	47,6	1.738	610	35,1
Crna Gora	12.307	19.875	161,5	12.617	10.384	82,3
Hrvatska	1.833.257	2.216.408	120,9	1.561.896	1.035.537	66,3
Kosovo	5.247	7.168	136,6	5.084	1.749	34,4
Makedonija	96.324	102.392	106,3	69.698	51.089	73,3
Srbija	423.156	563.221	133,1	384.593	288.060	74,9
Moldavija	-	-	-	-	-	-
UKUPNO CEFT-a	2.375.652	2.911.616	122,6	2.035.626	1.387.429	68,2

	I-IX 2008	I-IX 2009	Indeks <u>I-IX 2009</u> I IX 2008	I-X 2008	I-X 2009	Indeks <u>I-X 2009</u> I-X 2008
UKUPNO FBIH	8.686.830	6.028.660	69,4	9.753.309	6.807.810	69,8
Zemlje CEFT-a :						
Albanija	2.255	682	29,8	2.300	874	38,0
Crna Gora	13.975	11.194	80,1	15.807	12.298	77,8
Hrvatska	1.747.740	1.173.809	67,2	1.930.813	1.328.399	68,8
Kosovo	5.752	1.950	33,9	6.055	2.549	42,1
Makedonija	78.983	59.000	74,7	86.645	66.370	76,6
Srbija	433.500	330.761	76,3	484.621	379.943	78,4
Moldavija	-	-	-	-	-	-
UKUPNO CEFT-a	2.282.205	1.577.396	69,1	2.526.241	1.790.433	70,9

	I-XI 2008	I-XI 2009	Indeks <u>I-XI 2009</u> I-XI 2008	I-XII 2008	I-XII 2009	Indeks <u>I-XII 2009</u> I-XII 2008
UKUPNO FBIH	10.584.525	7.493.884	70,8	11.355.524	8.201.943	72,2
Zemlje CEFT-a :						
Albanija	2.456	1.184	48,2	2.552	1.245	48,8
Crna Gora	16.911	13.630	80,6	19.875	18.730	94,2
Hrvatska	2075887	1.446.893	69,7	2.216.408	1.578.656	71,2
Kosovo	6.644	2.877	43,3	7.168	3.087	43,3
Makedonija	94.793	74.642	78,8	102.392	80.951	79,1
Srbija	521.291	413.384	79,3	563.221	449.971	79,9
Moldavija	-	-	-	-	-	-
UKUPNO CEFT-a	2.715.526	1.952.610	71,9	2.911.616	2.132.640	73,2

	I 2009	I 2010	Indeks <u>I 2010</u> I 2009	I-II 2009	I-II 2010	Indeks <u>I-II 2010</u> I-II 2009
UKUPNO FBIH	574.154	476.548	83,0	1.209.549	1.075.289	88,9
Zemlje CEFT-a :						
Albanija	20	264	13.200,0	145	376	259,3
Crna Gora	889	481	54,1	1.687	2.039	120,9
Hrvatska	103.729	89.518	86,3	214.047	199.278	93,1
Kosovo	249	109	43,8	524	704	134,4
Makedonija	6.893	3.353	56,9	11.157	8.323	74,6
Srbija	21.093	23.519	111,5	49.951	54.496	109,1
Moldavija						
UKUPNO CEFT-a	132.873	117.244	88,2	277.511	265.216	95,6

	I-III 2009	I-III 2010	Indeks <u>I-III 2010</u> I-III 2009	I-IV 2009	I-IV 2010	Indeks <u>I-IV 2010</u> I-IV 2009
UKUPNO FBIH	1.895.453	1.813.949	95,7	2.597.068	2.577.582	99,2
Zemlje CEFT-a :						
Albanija	170	566	332,9	226	777	343,8
Crna Gora	2.451	3.189	130,1	3.435	4.298	125,1
Hrvatska	344.108	327.247	95,1	481.122	476.516	98,7
Kosovo	677	1.687	249,2	933	2.507	268,7
Makedonija	16.944	14.233	84,0	23.673	22.273	94,1
Srbija	82.742	96.312	116,4	118.349	142.554	120,0
Moldavija						
UKUPNO CEFT-a	447.092	443.234	99,1	627.738	648.925	103,4

Izvoz u zemlje CEFT-a u 2008. godini je za 15,4% veći u odnosu na 2007. godinu. U 2009. godini izvoz u ove zemlje opao je za 20,6% u odnosu na 2008. godinu, a u prva četiri mjeseca 2010. godine izvoz u zemlje CEFT-a bio je veći za 15,8% u odnosu na isti period 2009. godine. U 2009. najviše se izvozilo u slijedeće zemlje CEFT-a: Hrvatsku 695.424 hiljade KM što je za 21,8% manje nego 2008. godine, Srbiju 371.271 hiljada KM ili 29,1% manje nego 2008. godine i Crnu Goru 141.940 hiljada KM, što je takođe smanjenje u odnosu na 2008. godinu za 15,2%.

Kad je u pitanju uvoz iz zemalja CEFT-e, u 2008. godini u odnosu na prethodnu godinu, ostvaren je veći uvoz za 22,6%, dok je u 2009. godini u odnosu na 2008. zabilježen pad uvoza za 26,8%. U prva tri mjeseca ove godine u odnosu na isti period prošle godine, smanjen je uvoz iz zemalja CEFT-e za 0,9%, dok je u prva četiri mjeseca, u odnosu na isti period prethodne godine uvoz porastao za 3,4%.

Od zemalja CEFT-a u 2009. godini najviše se uvozilo iz: Hrvatske 1.578.656 hiljada KM što je za 28,8% manje u odnosu na predhodnu godinu, Srbije 449.971 hiljada ili 20,1% manje u odnosu na 2008. i Makedonije 80.951 hiljada KM ili 20,9% manje u odnosu na predhodnu godinu.

**STEPEN POKRIVENOSTI UVOZA IZVOZOM ROBE U % - ZEMLJE CEFT-a
2007. – IV 2010.**

	2007	2008	Indeks 2008 2007	I-VIII 2008	I-VIII 2009	Indeks I-VIII 2009 I VIII 2008
UKUPNO FBIH	41,9	40,2	95,9	41,0	44,5	108,5
Zemlje CEFT-a :						
Albanija	245,6	503,6	205,0	520,8	1019,5	195,8
Crna Gora	928,4	842,2	90,7	965,7	857,8	88,8
Hrvatska	47,2	40,1	85,0	38,5	45,7	118,7
Kosovo	738,7	932,2	126,2	807,4	3257,7	403,5
Makedonija	37,6	46,4	123,4	48,6	61,0	125,5
Srbija	97,4	92,9	95,4	93,3	73,6	78,9
Moldavija	-	-	-	-	-	-
UKUPNO CEFT-a	62,3	58,6	94,1	57,3	62,6	109,2

	I-IX 2008	I-IX 2009	Indeks I-IX 2009 I IX 2008	I-X 2008	I-X 2009	Indeks I-X 2009 I-X 2008
UKUPNO FBIH	41,0	45,0	109,7	40,5	44,9	110,9
Zemlje CEFT-a :						
Albanija	481,2	1077,3	223,9	505,7	924,9	182,9
Crna Gora	971,5	942,4	97,0	934,6	934,6	100,0
Hrvatska	38,8	45,3	116,7	39,1	44,2	113,2
Kosovo	824,5	3404,8	413,0	877,0	2939,5	335,2
Makedonija	47,6	59,6	125,3	46,6	59,1	127,0
Srbija	93,0	75,6	81,3	92,5	77,5	83,8
Moldavija	-	-	-	-	-	-
UKUPNO CEFT-a	57,6	63,2	109,8	57,6	62,5	108,5

	I-XI 2008	I-XI 2009	Indeks I-XI 2009 I-XI 2008	I-XII 2008	I-XII 2009
UKUPNO FBIH	40,6	45,1	78,6	40,2	44,9
Albanija	543,0	755,3	67,1	503,6	911,3
Crna Gora	935,5	919,3	79,2	842,2	757,8
Hrvatska	40,0	44,4	77,5	40,1	44,1
Kosovo	902,6	2874,6	137,9	932,2	2895,4
Makedonija	46,4	57,6	97,7	46,4	57,7
Srbija	93,5	81,3	69,0	92,9	82,5
Moldavija	-	-	-	-	-
UKUPNO CEFT-a	58,6	63,5	77,8	58,6	63,6

	I 2009	I 2010	Indeks <u>I 2010</u> I 2009	I-II 2009	I-II 2010	Indeks <u>I-II 2010</u> I-II 2009
UKUPNO FBIH	48,5	60,0	123,6	44,1	58,2	131,9
Zemlje CEFT-a :						
Albanija	3535,0	485,2	13,7	905,5	607,2	67,1
Crna Gora	1072,3	2837,2	264,6	738,1	1390,6	188,4
Hrvatska	61,2	42,3	69,1	46,1	44,7	96,9
Kosovo	1298,4	3230,3	248,8	1713,4	981,7	57,3
Makedonija	27,9	75,8	272,3	50,9	76,2	149,8
Srbija	203,6	91,1	44,7	91,0	97,7	107,3
Moldavija	-	-	-	-	-	-
UKUPNO CEFT-a	91,7	68,4	74,7	62,2	70,2	112,9

	I-III 2009	I-III 2010	Indeks <u>I-III 2010</u> I-III 2009	I-IV 2009	I-IV 2010	Indeks <u>I-IV 2010</u> I-IV 2009
UKUPNO FBIH	42,9	55,9	130,4	42,4	54,8	129,2
Zemlje CEFT-a :						
Albanija	1.038,2	961,5	92,6	1.002,3	1.240,0	123,7
Crna Gora	906,3	1.269,2	140,0	1.126,1	1.272,5	113,0
Hrvatska	46,6	45,1	96,9	47,0	45,2	96,2
Kosovo	2.058,2	974,7	47,4	2.199,6	1.180,5	53,7
Makedonija	53,3	72,5	135,9	55,4	65,7	118,6
Srbija	82,8	96,2	116,2	77,0	91,5	118,8
Moldavija	-	-	-	-	-	-
UKUPNO CEFT-a	61,7	70,6	114,5	62,5	70,0	112,0

Identično kao i u ukupnoj spoljnotrgovinskoj razmjeni, stepen pokrivenosti uvoza izvozom FBiH u okviru zemalja CEFT-a bilježi poboljšanje u 2010. godini, tako da za period I – IV 2010. ovaj podatak iznosi 70,0%

Za razliku od stepena pokrivenosti uvoza izvozom u ukupnoj spoljnotrgovinskoj razmjeni (2007. – 41,9%, 2008. – 40,9%, 2009.- 44,9%, I – IV 2010. – 54,8%), FBiH ostvaruje znatno bolje rezultate na nivou CEFT-e. Sa zemljama CEFT-e, FBiH je ostvarila stepen pokrivenosti uvoza izvozom u 2007. godini u procentu od 62,3%, 2008. godini – 58,6%, 2009. godini – 63,6% i za period I – IV 2010. godine – 70,0%.

JAVNI PRIHODI

Snažan rast javne potrošnje, koji se ostvarivao prethodnih godina nije se desio u 2009. godini.

Visoka stopa rasta budžeta u 2007. i 2008. godini rezultat je uvođenja PDV-a u BiH, odnosno finansijskih efekata ovog poreznog oblika. Finansijski efekti PDV-a najvećim dijelom su rezultat smanjene evazije i većeg obuhvata izvora oporezivanja. Međutim, iskustva drugih zemalja koje su ranije uvele PDV govore da se finansijski efekti ovog poreznog oblika nakon tri do četiri godine stabilizuju na nešto nižem nivou. Od 2008. godine do danas kapitalna ulaganja su gotovo u potpunosti izostala, što se negativno odrazilo na ukupan razvoj i makroekonomsku stabilnost FBiH. Kantonalni budžeti su imali sličnu situaciju, kao i federalni budžet u posmatranom periodu.

Usporavanje ekonomskih aktivnosti, liberalizacija trgovine sa EU, kao i primjena Sporazuma CEFTA-a negativno utiču na naplatu poreza.

Globalna ekonomska kriza i njome uzrokovano smanjenje javnih prihoda odrazilo se na budžete na svim nivoima vlasti u FBiH u 2009. godini.

Prema podacima Svjetske banke javna potrošnja u BiH veća je za 50 do 60% u odnosu na zemlje u okruženju. Javna potrošnja u BiH kreće se od oko 45% od BDP-a, u FBiH iznosi oko 50%. Značajan broj zemalja u tranziciji ima niži nivo javne potrošnje od BiH i kreće se od 25 do 43% (Albanija 28,4%, Armenija 24,1%, Azerbejdžan 20,2%, Bugarska 34,1%, Češka 42,8%, Estonija 37,0%, Litva 35,4%, Makedonija 42,7%, Rumunija 31,5%).

PREGLED

ukupno ostvarenih i raspoređenih prihoda od direktnih i indirektnih poreza u Federaciji BiH
za period **januar/siječanj-decembar/prosinac 2008. godine**

Ukupno KM

VRSTE JAVNIH PRIHODA	Bruto naplata za period januar/siječanj- decembar/prosinac 2008. godine	Raspoređeno			
		Federalni budžet	Kantonalni budžet	Općinski budžet	Federalni i ostali korisnici
1. Prihodi od indirektnih poreza	2.612.573.217	919.491.921	1.396.630.291	196.881.545	99.569.460
1.1. Prihodi Federacije	952.100.447	919.491.921	0	0	0
1.1.1. Prihodi budžeta Federacije	919.491.921	919.491.921	0	0	0
1.1.2. Indirektni porezi na ime finansiranja naknada za nezaposlene	32.608.526	0	0	0	32.608.526
1.2. Prihodi kantona	1.331.323.132	0	1.328.687.927	2.635.205	0
1.3. Prihodi općina	217.365.266	0	38.749.706	178.615.560	0
1.4. Prihodi Direkcije cesta	111.784.372	0	29.192.658	15.630.780	66.960.934
1. Porez na plaću	284.965.965	0	229.176.997	55.788.968	0
2. Porez na dobit	89.294.323	34.465.907	54.738.227	90.189	0
3. Porezi građana	29.344.786	0	17.542.600	11.802.186	0
4. Porez na imovinu	102.245.282	0	14.376.781	81.419.530	6.448.971
5. Ostali porezi	28.241.082	4.012.175	8.835.125	15.231.023	162.759
UKUPNO	3.146.664.655	957.970.003	1.721.300.021	361.213.441	106.181.190

Izvor podataka: Federalno ministarstvo finansija

PREGLED

ukupno ostvarenih i raspoređenih prihoda od direktnih i indirektnih poreza u Federaciji BiH
za period **januar/siječanj-decembar/prosinac 2009. godine**

Ukupno KM

VRSTE JAVNIH PRIHODA	Bruto naplata za period januar/siječanj- decembar/prosinac 2009. godine	Raspoređeno			
		Federalni budžet	Kantonalni budžet	Općinski budžet	Federalni i ostali korisnici
1. Prihodi od indirektnih poreza	2.214.970.372	796.071.339	1.168.413.416	201.472.776	49.012.841
1.1. Prihodi Federacije	796.071.339	796.071.339	0	0	0
1.2. Prihodi kantona	1.147.745.401	0	1.146.193.710	1.551.691	0
1.3. Prihodi općina	184.741.645	0	0	184.741.645	0
1.4. Prihodi Direkcije cesta	86.411.987	0	22.219.706	15.179.440	49.012.841
2. Ukupno porez na dohodak	245.802.184	0	186.900.777	58.901.407	0
2.1. Porez na dohodak	202.038.687	0	158.871.257	43.167.430	0
2.2. Zaostale uplate poreza	43.763.497	0	28.029.520	15.733.977	0
3. Porez na dobit	167.674.703	63.977.551	103.573.351	123.801	0
4. Porezi građana	74.756.851	0	10.279.134	59.106.707	5.371.010
5. Ostali porezi	3.292.925	0	271.918	3.021.007	0
UKUPNO	2.706.497.035	860.048.890	1.469.438.596	322.625.698	54.383.851

Izvor podataka: Federalno ministarstvo finansija

PREGLED

ukupno ostvarenih i raspoređenih prihoda od direktnih i indirektnih poreza u Federaciji BiH
za period **januar/siječanj-april/travanj 2010. godine**

Ukupno KM

VRSTE JAVNIH PRIHODA	Bruto naplata za period januar/siječanj- april/travanj 2010. godine	Raspoređeno			
		Federalni budžet	Kantonalni budžet	Općinski budžet	Federalni i ostali korisnici
1. Prihodi od indirektnih poreza	695.034.054	250.160.953	366.254.331	63.328.989	15.289.781
1.1. Prihodi Federacije	250.160.953	250.160.953	0	0	0
1.2. Prihodi kantona	359.697.835	0	359.319.631	378.204	0
1.3. Prihodi općina	58.179.586	0	0	58.179.586	0
1.4. Prihodi Direkcije cesta	26.995.680	0	6.934.700	4.771.199	15.289.781
2. Ukupno porez na dohodak	85.753.052	0	66.339.852	19.413.200	0
2.1. Porez na dohodak	72.880.045	0	56.790.023	16.090.022	0
2.2. Zaostale uplate poreza	12.873.007	0	9.549.829	3.323.178	0
3. Porez na dobit	87.261.367	50.209.331	37.034.046	17.990	0
4. Porezi građana	24.154.909	0	4.537.228	18.402.735	1.214.946
5. Ostali porezi	1.544.922	0	28.250	1.516.672	0
UKUPNO	893.748.304	300.370.284	474.193.707	102.679.586	16.504.727

Izvor podataka: Federalno ministarstvo finansija

**KRETANJE POREZA PO GODINAMA
2008. – IV 2010.**

u KM

	2008.	2009.	I-IV 2010.	Indeksi		
				<u>2009.</u> 2008.	<u>I-IV 2010.</u> Ø I-IV 2008.	<u>I-IV 2010.</u> Ø I-IV 2009.
Indirektni porezi	2.612.573.217	2.214.970.372	695.034.054	84,8	79,8	94,1
Direktni porezi	534.091.438	491.526.663	198.714.250	92,0	111,6	121,3
Ukupno:	3.146.664.655	2.706.497.035	893.748.304			

Ukupni javni prihodi FBiH po osnovu poreza u 2009. godini iznose 2.706.497.035 KM. Od toga indirektni porezi prikupljeni u toku 2009. godine iznose 2.214.970.372 KM, što je za 15,2% manje u odnosu na 2008. godinu. U periodu I-IV 2010. godine, prikupljeno je 695.034.054 KM indirektnih poreza, što je za 20,2% manje u odnosu na prosječna četiri mjeseca 2008. godine, a 5,9% u odnosu na prosječna četiri mjeseca 2009. godine.

Direktni porezi u 2009. godini iznosili su 491.526.663 KM, što je za 8% manje u odnosu na 2008. godinu. U periodu I-IV 2010. godine ostvaren je rast direktnih poreza za 11,6% u odnosu na prosječna četiri mjeseca 2008. godine, i za 21,3% u odnosu na prosječna četiri mjeseca 2009. godine.

Za razliku od prihoda po osnovu indirektnih poreza koji bilježe pad, prihodi po osnovu direktnih poreza u 2010. godini bilježe značajan rast. Najveći rast zabilježen je na stavci poreza na dobit. U prva četiri mjeseca 2010. godine, ostvareni su viši prihodi po osnovu poreza na dobit u odnosu na prosječna četiri mjeseca 2009. godine u procentu od 56,1%, a u odnosu na prosječna četiri mjeseca 2008. godine, prihodi od poreza na dobit viši su čak, gotovo 3 puta.

Na nivou Federacije BiH za period januar-april 2010. godine ukupno naplaćeni i raspoređeni javni prihodi po osnovu poreza, такси, posebnih naknada, doprinosa i ostalih prihoda iznose 1,911 milijardi KM, što je za 6% ili 101 milion KM više u odnosu na isti period 2009.godine.

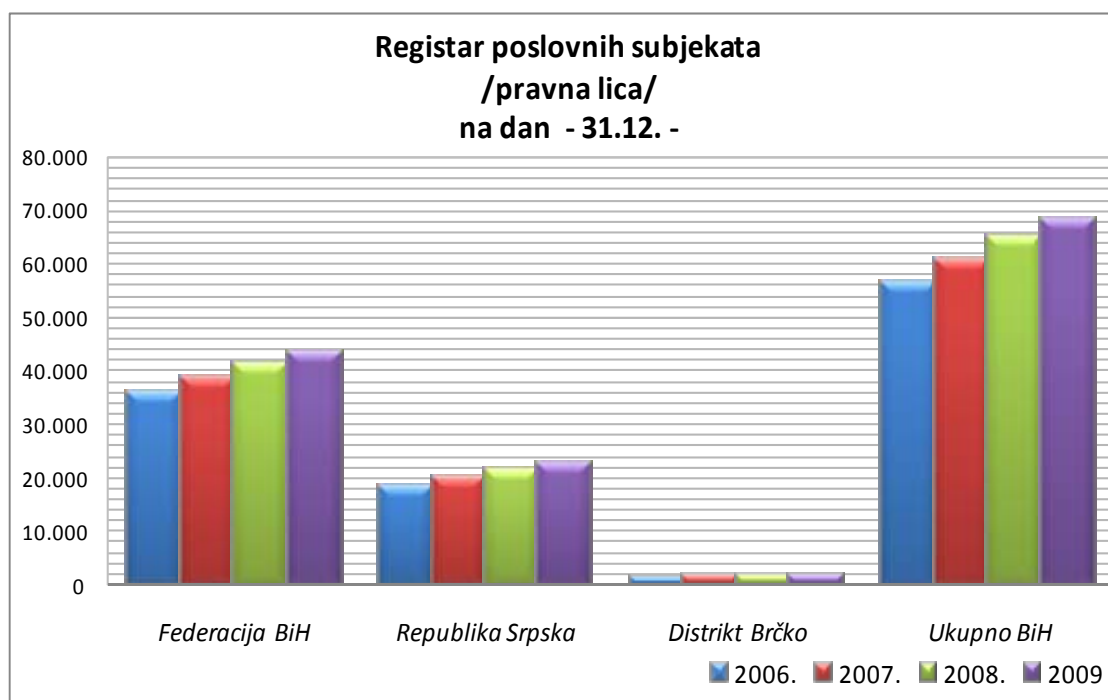
Od ukupno naplaćenih javnih prihoda najveći dio pripao je vanbudžetskim fondovima (PIO-MIO i zavodima zdravstvenog osiguranja i zapošljavanja) i to 42%, zatim kantonalnim budžetima 29%, federalnom budžetu 18%, opštinskim budžetima 9%, dok se na ostale korisnike odnosi svega 2%.

Prikupljeni prihodi po osnovu doprinosa za PIO/MIO, doprinosa za zdravstveno osiguranje i osiguranje od nezaposlenosti pokazuju rast i veći su za 59,5 miliona KM ili za 8%, u odnosu na prva četiri mjeseca 2009. godine i iznose 807 miliona KM.

REGISTAR POSLOVNIH SUBJEKATA

Pravna lica- stanje 31.12.

	2006.	2007.	2007/2006		2008.	2008/2007		2009.	2009/2008	
			Broj	%		Broj	%		Broj	%
Federacija BiH	36.206	38.913	+2707	107,5	41.722	+2809	107,2	43.619	+1897	104,5
Republika Srpska	18.880	20.453	+1573	108,3	21.823	+1370	106,7	22.994	+1171	105,4
Distrikt Brčko	1.755	1.920	+165	109,4	2.012	+92	104,8	2.082	+70	103,5
UKUPNO BIH	56.841	61.286	+4445	107,8	65.557	+4271	107,0	68.695	+3138	104,8

Na dan 31.12. 2009. godine bilo je 43.619. registrovanih pravnih lica, što je za 4,5% više u odnosu na isti period 2008. godine. Analizirajući period od 2006.-2009. godine može se konstatovati stalni rast broja registrovanih pravnih lica. Međutim, od druge polovine 2008. godine taj rast je usporen.